

บทที่ 2

บททวนวรรณกรรม และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ ของเด็กนักเรียนหญิงวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร

ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเอกสาร บทความ แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎี
 - แนวคิดเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็ก
 - แนวคิดเรื่องเหยื่ออาชญากรรม
 - แนวคิดเรื่องการป้องกันอาชญากรรม
 - แนวคิดเรื่องการป้องกันการถูกล่วงละเมิดทางเพศ
2. การล่วงละเมิดทางเพศของเด็กนักเรียนหญิงวัยรุ่น
 - สถิติการช่วยเหลือเด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ
 - รูปแบบการล่วงละเมิดทางเพศ
3. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. กรอบแนวคิด

1. แนวคิดและทฤษฎี

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศ

การล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็ก ได้มีผู้ทำการศึกษากันหลายท่านได้ให้ความหมาย ได้แก่ ทศนีย์ ปุวรรตน์ (2546, น. 175) หมายความว่า การที่เด็กถูกกระทำทางเพศโดยที่เด็กไม่ยินยอม หรือไม่มีความเข้าใจในการกระทำดังกล่าว เพราะขาดวุฒิภาวะที่เพียงพอ เช่นการข่มขืน การอนาจาร การล่อลวงเด็กไปขายบริการทางเพศหรือการใช้ประโยชน์ทางเพศกับเด็ก เช่นถ่ายภาพโป๊ การสำเร็จความใคร่ เป็นต้น

ปริญญา จิตรการนทิกิจ (2534) ได้ให้ความหมายของการกระทำที่จัดว่าเป็นการล่วงละเมิดทางเพศ โดยสรุปได้ดังนี้

ข่มขืน หมายความว่า ข่มขืนใจ ซึ่งหญิงนั้นมิได้ยินยอมหรือสมัครใจ การข่มขืนอาจกระทำได้โดยใช้กระทำประทุษร้าย โดยหญิงอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้

การกระทำชำเรา หมายความว่า การที่ชายร่วมประเวณีกับหญิง กล่าวคือ ของลับหรืออวัยวะสืบพันธุ์ของชาย ต้องล่งล้าเข้าไปในช่องคลอดหรืออวัยวะสืบพันธุ์หญิงแล้ว ไม่ว่าจะล่งล้าเข้าไปมากน้อยเพียงใดก็เป็นความผิดสำเร็จแล้ว

อนาจาร หมายความว่า การกระทำที่ไม่สมควรในทางประเพณีนิยมตามกาลเทศะ หรือการกระทำใด ๆ ไม่สมควรในทางเพศ การกระทำให้อับอายขายหน้าในทางเพศ เช่น กอดจูบ จับต้องของสงวน จูดยกแขนหญิงโดยหญิงไม่ยินยอมในที่สาธารณะ เปิดกระโปรงของหญิง ซึ่งต้องเป็นการกระทำโดยเจตนา แต่ถ้าเป็นการกระทำทางประเพณีนิยมตามกาลเทศะหรือโดยการยินยอม เช่น กอดจูบลูกหลานต้องการแสดงความรักใคร่เอ็นดู กอดจูบในเวลาตื่นรำหรือจับขูดมือหยอกล้อเพราะชอบพอกันเคยกัน เช่นนี้ไม่พอถือว่าเป็นอนาจาร

การกระทำอนาจารต้องเป็นการกระทำต่อเนื้อตัวบุคคลโดยตรง ถ้าเป็นการกระทำต่อตัวบุคคลแล้ว แม้จะให้ผู้อื่นใช้เนื้อตัวของผู้กระทำต่อผู้กระทำ ก็เป็นการกระทำอนาจารได้ เช่น คำพูด ภาพวาด หรือเขียน ก็ไม่ถือว่าเป็นการกระทำอนาจาร

จากที่กล่าวมาข้างต้น ข่มขืน กระทำชำเรา อนาจาร ถือเป็นการกระทำที่เข้าข่ายของการล่วงละเมิดทางเพศทั้งสิ้น แต่อย่างไรก็ตามการกระทำที่กล่าวมานี้ยังไม่สามารถให้ความหมายได้ครอบคลุมถึงการล่วงละเมิดทางเพศทั้งหมด ทั้งนี้เพราะการล่วงละเมิดทางเพศมีความหมายในเชิงพฤติกรรมที่มากกว่า การข่มขืน กระทำชำเรา กระทำอนาจาร ซึ่งเป็นการสัมผัสทางกายเท่านั้น

สำหรับความหมายของการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กอาจใช้คำที่มีความหมายในลักษณะเดียวกันนี้ได้ เช่น การทำร้ายทางเพศต่อเด็ก การล่วงเกินทางเพศต่อเด็ก เป็นต้น

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ได้ให้ความหมายของเด็กที่ถูกทารุณกรรม หมายความว่า การกระทำหรือละเว้นการกระทำด้วยประการใด ๆ จนเป็นเหตุให้เด็กเสื่อมเสียเสรีภาพ หรือเกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ การกระทำผิดทางเพศต่อเด็ก การใช้เด็กให้กระทำหรือประพฤตินในลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายแก่ร่างกาย หรือจิตใจหรือขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี ทั้งนี้ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

ซี. เฮนรี เคมเป้ (C.Henry Campe อ้างถึงใน แอนดรู แสตนเวย์, 2532, น. 4) ได้ให้คำจำกัดความของการล่วงละเมิดทางเพศไว้ว่า หมายถึงการที่เด็กและวัยรุ่นซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเพศโดยที่ไม่มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้พอจนเกิดความยินยอมพร้อมใจเองหรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเพศที่ละเมิดข้อห้ามในด้านความสัมพันธ์ทางเพศของแต่ละสังคม

รีนี เอส. ทาเคนอฟ บรานท์ (Renee S. Tankenoff Brant, 1980, p. 185) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการล่วงละเมิดทางเพศไว้ว่า การข่มขืนเป็นพฤติกรรมที่บังคับข่มขู่เกี่ยวข้องด้วยซึ่งจะทำให้เหยื่อตกใจกลัว อย่างไรก็ตามการล่วงละเมิดทางเพศอาจจะไม่มีการบังคับเข้ามาเกี่ยวข้องซึ่งอาจจะเป็นเหมือนการรบกวนเด็กทางด้านจิตใจมากกว่าทางร่างกาย

ศรีเวียง ไพโรจน์กุล (2544) ให้ความหมายว่า การกระทำกิจกรรมทางเพศต่อเด็ก โดยที่เด็กไม่สามารถให้ความยินยอมพร้อมใจ หรือไม่มีวุฒิภาวะเพียงพอที่จะเข้าใจการกระทำเหล่านี้ กิจกรรมดังกล่าวทำเพื่อความพึงพอใจทางเพศของผู้กระทำ

อุมาพร ตรังคสมบัติ (2535) ให้ความหมายว่า เป็นความรุนแรงในครอบครัวที่มักถูกเก็บเป็นความลับประมาณกันว่าเพียงร้อยละ 2 ของการล่วงละเมิดทางเพศที่เกิดขึ้นในครอบครัวเท่านั้นที่ถูกแจ้งความ ที่เหลืออีกร้อยละ 98 มักจะถูกปิดเงียบเป็นระยะเวลานานจนเพื่อนบ้านพบเห็น หรือเด็กมักได้รับบาดเจ็บแล้ว เรื่องจึงถูกเปิดเผย

ดังนั้นสรุปความหมายของการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กไว้ว่า เป็นการกระทำต่อเด็กที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ด้วยความต้องการตอบสนองทางเพศ แม้เด็กจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ซึ่งกรณีของการล่วงละเมิดทางเพศนั้นมีทั้งการสัมผัสทางกาย เช่น การล่วงละเมิดด้วยวาจาหรือทวารหนัก และการกระทำที่ไม่ใช้การสัมผัสทางกาย เช่น การโอบอ้อมด้วยเพศ การบังคับให้เด็กดูการร่วมเพศ ซึ่งเป็นการบังคับให้เด็กเข้าไปเกี่ยวข้องกับการกิจกรรมทางเพศเกินขอบเขตความสมควรในแต่ละสังคมนั่นเอง

สาเหตุของการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็ก

สาเหตุของการล่วงละเมิดทางเพศ เป็นเรื่องที่ซับซ้อนเกี่ยวเนื่องหลายปัจจัย และยังมี ความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล ซึ่งพอจำแนกได้ดังนี้

1. ปัจจัยทางครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู สิ่งที่เป็นปัญหาคือครอบครัวมักจะหลีกเลี่ยงการปลูกฝังความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาที่ถูกต้อง และเป็นต้นแบบที่ดีให้กับเด็ก เด็กจึงไม่สามารถป้องกันตนเองจากการตกเป็นเหยื่อล่วงละเมิดทางเพศ หรือควบคุมตนเองเมื่อเกิดอารมณ์ทางเพศ เด็กผู้หญิงถูกเลี้ยงดูให้อยู่ในกรอบประเพณีอย่างเคร่งครัดในหลายครอบครัว จึงรู้สึกเก็บกดเมื่ออยู่ที่บ้าน แต่ผู้ใหญ่ที่ไม่ได้ใกล้ชิดเข้าใจว่าเป็นเด็กเรียบร้อยไม่มีปัญหา สำหรับตัวเด็ก ความไม่เข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของอารมณ์ทางเพศ เมื่อรับข่าวสารจากสังคมภายนอก ไม่สามารถแยกแยะได้ว่าความประพฤติใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ไม่สามารถเข้าใจถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับตนเองและครอบครัว เมื่อถูกล่อลวงให้ไปเกี่ยวข้องกับการประพฤติดังกล่าว ซึ่งมาในรูปแบบต่าง ๆ

2. ปัจจัยทางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและตลอดเวลา ตั้งแต่ศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีเรื่องของเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้อง สังคมมีความเจริญขึ้นอย่างรวดเร็วทางวัตถุ และส่งเสริมค่านิยมทางวัตถุ แต่สังคมกลับเสื่อมโทรมทางวัฒนธรรมและศีลธรรมจรรยา ซึ่งมีผลทำให้ผู้คนมีจิตใจทรมานลง คิดถึงส่วนร่วมน้อยลง ให้ความรุนแรงมากขึ้นกับทุก ๆ เรื่องในการแก้ปัญหา และการตอบสนองความต้องการส่วนตน รวมทั้งความต้องการทางเพศ ทำให้เกิดการเลียนแบบและอยากลองในหมู่วัยรุ่น มีการสำส่อนทางเพศตามสถานที่ต่าง ๆ ที่เป็นแหล่งบันเทิง แหล่งมั่วสุมของวัยเดียวกัน แม้กระทั่งในบ้าน

3. ปัจจัยด้านข่าวสารและสื่อมวลชน สังคมปัจจุบันข่าวสารและสื่อมวลชนเข้ามามีอิทธิพลต่อทุกชีวิตในสังคมที่มีความเจริญอย่างรวดเร็ว เช่นสังคมเมือง สมาชิกในครอบครัวทุกคนมีความต้องการข้อมูลด้านข่าวสาร เพื่อตอบสนองความต้องการอยากรู้อยากเห็น เพื่อความบันเทิง และเพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เห็นเป็นความจำเป็นที่ต้องมีเครื่องมือสื่อสาร และเครื่องมือรับข่าวสารทุกชนิด โดยมองข้ามอันตรายที่จะเกิดขึ้นที่ข้อมูลทุกชนิดเข้ามาอย่างรวดเร็วมากมาย ไม่มีการกลั่นกรอง เด็กและเยาวชนรับข้อมูลข่าวสารที่เป็นสิ่งที่ล่อแหลม และถูกปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมใหม่ ๆ โดยที่ผู้ใหญ่คาดไม่ถึง โดยเฉพาะสื่อและภาพลามกที่เป็นธุรกิจทำเงินได้มากมายสำหรับผู้ต้องการอวยากรวย แต่ไม่สนใจผลกระทบของผู้อื่น และสังคม

4. ปัจจัยด้านแหล่งเสื่อมโทรมที่เกิดขึ้นจากผลของความเจริญของบ้านเมืองอย่างรวดเร็ว เกิดการย้ายถิ่นฐานมาหาความรุ่งเรืองในสังคมเมือง กรุงเทพมหานครเมืองหลวงของประเทศไทยก็ประสบปัญหาแหล่งเสื่อมโทรมไปทั่ว เป็นลักษณะอยู่กันอย่างแออัดหลายครอบครัวในบ้านหลังเดียว หรือบ้านเช่าแบ่งให้เช่าเป็นห้อง ๆ ในบ้านหลังเล็ก ๆ หรือเป็นบ้านหลายครอบครัวตั้งแต่วุ่นปู้ย่า ตายาย ป่าน้าอา ลูกหลาน และบ้านที่มีลักษณะติดกันหลาย ๆ หลัง ที่ปลูกขึ้นมาเองจากการรุกกล้าที่รกร้างว่างเปล่า ซึ่งแหล่งเสื่อมโทรมเป็นปัจจัยสำคัญ เพราะเป็นสภาพที่คนมาอยู่รวมกันจำนวนมากอย่างแออัด พ่อแม่ต้องนอนร่วมกันกับลูกทั้งหมดในห้องเดียวกัน เมื่อพ่อแม่มีพฤติกรรมทางเพศ เด็กก็เกิดความอยากรู้อยากเห็น เมื่อเห็นก็เกิดการอยากลองหรือเกิดความเข้าใจผิดว่าเป็นเรื่องที่ปฏิบัติกับใครก็ได้ การรับรู้ประสบการณ์ทางเพศที่ไม่ถูกต้อง เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ได้รับสิ่งเร้าทางเพศที่มีมากมาย ก็อาจก่ออาชญากรรมทางเพศได้ นอกจากนี้แหล่งเสื่อมยังเป็นแหล่งที่รวมของปัญหาต่าง ๆ เช่นการว่างงาน การลักขโมย การพนัน การติดยาเสพติด และปัญหาหญิงบริการทางเพศ จึงเป็นที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กที่จะอยู่อาศัย

5. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนมากขึ้น โดยส่วนใหญ่จะเกิดคนจนและจนมากลง จากสภาวะค่าครองชีพที่สูงขึ้น การแข่งขันทางธุรกิจมีความได้เปรียบแตกต่างกันสูง เกิดปัญหาการว่างงาน

การได้ค่าแรงต่ำ สิ่งเหล่านี้ผลักดันให้ทุกคนในครอบครัวออกทำงานนอกบ้าน และต้องกลับบ้านดึก อันอาจเป็นการสร้างโอกาสให้เกิดอาชญากรรมทางเพศ เพราะหาเหยื่อได้ง่ายในสถานที่เปลี่ยว มืด ไม่มีไฟส่องทาง

6. ปัจจัยทางกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม กฎหมายเป็นเครื่องมือและกลไกของรัฐ ในการควบคุมสังคมให้สงบสุขได้ระดับหนึ่ง โดยการมีบทลงโทษตามกฎหมายแก่ผู้ฝ่าฝืน ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่นจนเป็นอันตรายต่อชีวิต การบังคับกฎหมายให้ได้ผลในแต่ละสังคมขึ้นอยู่กับความเจริญของสังคม และการศึกษาของประชาชน สังคมไทยปัจจุบันเนื่องจากได้รับผลกระทบหลายด้านอย่างรวดเร็ว การทำงานของหน่วยงานรัฐไม่สามารถแก้ปัญหาได้ทั้งหมดในเวลาที่มีอยู่จำกัด และปัญหาอื่นตามกันมามากมาย โดยการขาดความรู้ความเข้าใจของประชาชน จึงมองว่าหน่วยงานของรัฐแก้ปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ รวมทั้งอาชญากรรมทางเพศไม่ได้ผล ผู้กระทำผิดไม่ได้รับโทษที่สาสม ทำให้ไม่เกิดการเกรงกลัวต่อการกระทำผิด และเป็นแบบอย่างให้เกิดผู้กระทำผิดรายใหม่ เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

7. ปัจจัยความกดดันทางอารมณ์ สังคมปัจจุบันก่อให้เกิดความเครียดในชีวิตประจำวัน จากการแย่งกันในทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ก่อให้เกิดความรุนแรงทางอารมณ์ สามีภรรยาบาดหมางและแตกแยกกันมากขึ้น บางครอบครัวหย่าร้าง ทิ้งให้เด็กอยู่กับพ่อหรือแม่ตามลำพัง ทำให้เด็กกลายเป็นผู้รับผลกระทบแทนผู้ใหญ่ ซึ่งบางครั้งก็ระบายความกดดันออกมาทางเพศ เด็กซึ่งเป็นผู้อยู่ได้อำนาจเพราะเป็นลูก ต้องจำยอมรับสภาพการตกเป็นเหยื่อระบายทางเพศ

8. ปัจจัยจากเด็กและเยาวชนแต่ละบุคคลเอง ที่อาจมีส่วนส่งเสริมให้เกิดการล่วงละเมิด ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ การไม่รู้จักระมัดระวังตัวในการแสดงลักษณะที่ยั่ววน การแต่งกายที่ล่อแหลม รัศรูปอวดทรวงทรง ที่ยั่วยุให้เกิดอารมณ์ทางเพศแก่ผู้ชาย ความต้องการอยากมีเพื่อนชายตามแฟชั่นสังคม จึงยอมปล่อยตัวให้ถูกล่วงเกินทางร่างกายได้ นำไปสู่การล่วงเกินที่มากขึ้น เมื่อขัดขึ้นก็ใช้กำลังรุนแรงเป็นการล่วงละเมิดทางเพศเกิดขึ้น นอกจากนี้การออกนอกบ้านยามวิกาลด้วยความคึกคะนองอยากเที่ยว ไม่รู้ถึงภัยที่จะเกิดขึ้นในที่เปลี่ยว ทำให้เกิดความเข้าใจผิดว่า เป็นผู้ก่อให้เกิดปัญหาเอง

9. ปัจจัยจากผู้กระทำผิดทางเพศ ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นชาย และมีความสำคัญมากที่สุด ผู้กระทำผิดส่วนหนึ่งรู้สึกผิดเมื่อเหตุการณ์ผ่านไป แล้ว เพราะเห็นผลกระทบที่ตามมามากมาย การถูกจับกุมดำเนินคดี การเสียอนาคตหน้าที่การงาน มีปัญหากับครอบครัว เกิดปัญหาอยู่ในสังคมเดิมอย่างปกติสุขไม่ได้ ทำให้ญาติพี่น้องต้องอับอาย อาชญากรรมทางเพศส่วนใหญ่ไม่ได้ตระเตรียมการ แต่เป็นเพราะช่วงโอกาสเหมาะทั้งสถานที่และสถานการณ์ ถ้าผู้กระทำผิดรู้จักควบคุม

อารมณ์ความต้องการทางเพศ ซึ่งสามารถทำได้ แต่เป็นเพราะทัศนคติของสังคมที่มองเรื่องทางเพศเป็นเรื่องปกติของผู้ชาย จึงไม่เรียนรู้ที่จะยับยั้งเมื่อเกิดอารมณ์

นอกจากนี้ยังมีสาเหตุที่เสี่ยงต่อการเกิดการล่วงละเมิดทางเพศที่เกิดขึ้นในครอบครัว ด้วยปัจจัยที่เกี่ยวข้อง อุมพร ตรังคสมบัติ (2536, น. 849) กล่าวถึงสาเหตุของการทารุณทางเพศ โดยให้ข้อสังเกตว่า การทารุณทางเพศอาจเกิดขึ้นได้ทุกครอบครัวทุกประเภท แต่ครอบครัวที่มีความเสี่ยงสูงได้แก่

1. ครอบครัวที่มีเศรษฐกิจต่ำ
2. ครอบครัวที่แยกอยู่โดดเดี่ยว
3. ครอบครัวที่มีการใช้ความรุนแรงกับเด็ก
4. มีภาวะเครียด
5. มีการใช้ยาเสพติด โดยเฉพาะแอลกอฮอล์
6. มีความเป็นอยู่อย่างแออัด หรืออยู่กันหลายครอบครัว
7. มีความผิดปกติทางจิต
8. บิดา หรือมารดาเคยถูกทารุณกรรมในวัยเด็ก

สรุปได้ว่า ปัญหาของการล่วงละเมิดทางเพศนั้นเป็นปัญหาที่เกิดจากหลายสาเหตุ หลายปัจจัยประกอบกันทั้งในด้านตัวผู้กระทำผิด ในด้านสังคม และสภาวะแวดล้อมหรือปัจจัยอื่น ๆ อันเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการล่วงละเมิดทางเพศได้

ผลกระทบของการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็ก

การล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็ก ก่อให้เกิดผลกระทบที่รุนแรงและยาวนาน ศูนย์บำบัดฟื้นฟูจิตใจเด็กและครอบครัว กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2544, น. 5) ได้แบ่งผลกระทบการทารุณกรรมทางเพศ ได้แก่

1. ผลกระทบทางร่างกาย เด็กอาจมีอาการบาดเจ็บทางร่างกาย จากการตีตบ หรือการตั้งครุฑ นอกจากนี้ อาจมีอาการบาดเจ็บทางร่างกาย จากการใช้กำลังทำร้าย บางรายอาจถึงแก่ชีวิตได้
2. ผลกระทบทางจิตใจ การล่วงละเมิดทางเพศก่อให้เกิดบาดแผลทางใจ ซึ่งมีลักษณะอยู่ 4 ประการ คือ

2.1 Traumatic Sexualization การที่ได้ถูกกระตุ้นทางเพศก่อนเวลาอันควร และการที่ผู้ใหญ่มีพฤติกรรมเสริมการตอบสนองทางเพศของเด็ก (ให้เงิน / ให้รางวัล ให้ความเอ็นดูเป็นพิเศษ) ทำให้เด็กหันไปใช้พฤติกรรมทางเพศเป็นเครื่องมือ ให้ได้มาซึ่งสิ่งที่พึงต้องการในที่สุด

จะนำไปสู่การมีความสัมพันธ์ทางเพศเกินวัย อาจมีความสับสนในเอกลักษณ์ทางเพศ และมีการกระตุ้นทางเพศที่ผิดปกติ

2.2 Betrayal เด็กมีความรู้สึกที่ถูกละทิ้งจากผู้ใหญ่ที่ตนเองเคยไว้วางใจ จากการถูกทารุณกรรมทางเพศ ทำให้เด็กมีความรู้สึกไม่ไว้วางใจ และมีความรู้สึกโกรธบุคคลอื่น ๆ ด้วย

2.3 Powerlessness เป็นความรู้สึกที่ปราศจากพลังที่จะควบคุมตนเอง และสถานการณ์อันสืบเนื่องจากการถูกทำร้ายร่างกาย ซึ่งจะนำไปสู่ความกลัวและความวิตกกังวล

2.4 Stigmatization เป็นความรู้สึกว่าตนเองมีมลทิน “เป็นสินค้าชำรุดแล้ว” เป็นเรื่องน่าอับอายอดสู นำไปสู่ความอับอาย รู้สึกผิด รู้สึกว่าตนเองไร้ค่า ก่อให้เกิดอารมณ์เศร้า ความคิดฆ่าตัวตาย

สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน จังหวัดเชียงใหม่ กล่าวถึงอาการทางจิตใจ หลังถูกล่วงละเมิดทางเพศ แบ่งได้เป็น 2 ระยะ คือ

1. ระยะเริ่มแรก เกิดในระยะเวลาที่เด็กเพิ่งถูกล่วงละเมิดทางเพศ เด็กอาจมีอาการหวาดกลัว ฝันร้าย วิตกกังวล เจ็บซึม ตกใจง่าย นอกจากนี้อาจมีอาการเจ็บป่วยทางกายแบบที่เรียกว่า จิตสรีระแปรปรวน (Psychosomatic disorder)

เด็กบางรายอาจเกิดความผิดปกติ ซึ่งเป็นอาการเนื่องมาจากประสบกับเหตุการณ์สะเทือนขวัญ (Post traumatic stress disorder) กลไกการปรับตัวที่เคยใช้ในชีวิตประจำวันนั้นใช้ไม่ได้ผล เกิดเป็นความวิตกกังวลท่วมท้น อันนำไปสู่อาการผิดปกติทางจิต และระบบประสาทอัตโนมัติที่ตื่นตัวมากเกินไป คือ รู้สึกเหมือนตนเองกำลังประสบเหตุการณ์ สะเทือนขวัญนั้นอีก (Flash back) บางรายที่ถูกทารุณกรรมอย่างรุนแรงจะมีความเครียดอย่างอื่น ๆ ร่วมด้วย อาจมีการใช้กลไกทางจิตที่ผิดปกติ จนกลายเป็นโรคจิตในช่วงสั้น ๆ ก็ได้ (brief reaction psychic)

ในการตรวจสอบสภาพจิตจะพบว่า เด็กมีอาการเศร้า มีความรู้สึกผิด ซึ่งเป็นผลมาจากการที่เด็กคิดว่าตนเองมีส่วนในการทำให้เกิดเหตุการณ์ด้วย เพราะการกระตุ้นทางเพศที่เกิดขึ้นอาจเป็นความรู้สึกแปลกใหม่ที่เด็กไม่เคยประสบมาก่อน เด็กอาจเกิดความรู้สึกพอใจในขณะนั้น บางครั้งผู้ใหญ่เองอาจกล่าวหาว่าเด็กชอบ หรือเป็นคนเปิดโอกาสให้ผู้ใหญ่ทำ

2. ระยะยาว เด็กจะมีปัญหาเกี่ยวกับพัฒนาการทางจิตใจ เช่น การพัฒนาความไว้วางใจพื้นฐาน (basic trust) ต่อบุคคลและสังคมรอบตัว โดยเฉพาะในกรณีที่ถูกบุคคลร่วมสายโลหิตเป็นผู้ละเมิดเสียเอง (incest) นอกจากนี้ ความรู้สึกนับถือตนเองจะเสียไป ความรู้สึกผิด โกรธและความอาย จะนำไปสู่อาการซึมเศร้า ซึ่งบางครั้งรุนแรงถึงขั้นพยายามฆ่าตัวตาย การเรียนจะแยลง เด็กบางรายอาจหนีออกจากบ้าน หรือหันไปใช้ยาเสพติด การพัฒนาบุคลิกภาพจะมีปัญหา อาจเกิดเป็นบุคลิกภาพผิดปกติ แบบ histrionic borderline หรือมีบุคลิกภาพหลายแบบในบุคคล

คนเดียวกัน โดยเฉพาะถ้าการล่อลวงละเมิดทางเพศนั้นเกิดบ่อย และเป็นระยะเวลาาน พุทธิกรรมทางเพศเมื่อโตขึ้นอาจผิดปกติไปด้วย เด็กบางรายมีลักษณะยั่วยวน (seductive) มีพฤติกรรมล่อลวงหรือกลายเป็นคนเก็บกด เมื่อโตขึ้นไม่สามารถมีความสุขทางเพศได้เหมือนคนทั่วไป

อย่างไรก็ตาม ไม่ได้หมายความว่า เด็กที่ถูกล่อลวงละเมิดทางเพศ จะเกิดผิดปกติทางจิตทุกราย จากการศึกษาในเด็กพบว่าประมาณร้อยละ 40-70 จะเกิดความผิดปกติทางด้านการศึกษา ในเด็กอายุ 2-17 ปี จำนวน 207 รายที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ พบว่าร้อยละ 38.2 ของเด็กทั้งหมดมีความผิดปกติ ในจำนวนนี้มีความผิดปกติในการปรับตัวร่วมกับอารมณ์เศร้า (adjustment disorder with depressed mood) มีพฤติกรรมเกรี้ยว (conduct disorder) รวมทั้งเป็นโรคจิตเป็นต้น

ความผิดปกติทางจิตจะรุนแรงเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ผลกระทบมักจะรุนแรง ในกรณีต่อไปนี้

1. เด็กโตจะเกิดปัญหามากกว่าเด็กเล็ก
2. การทารุณเกิดเป็นระยะเวลาาน หรือบ่อยครั้ง
3. บิดาหรือมารดา เป็นผู้กระทำ
4. มีพฤติกรรมทารุณอย่างอื่นร่วมด้วย
5. มีการใช้กำลัง หรือบังคับขู่เข็ญ
6. มีความผิดปกติในครอบครัวหลายประการ
7. เด็กไม่ได้รับการประคับประคองจากครอบครัว
8. บุคลิกภาพเดิมมีปัญหาอยู่แล้ว

พฤติกรรมกระทำความผิดทางเพศในสังคมไทย

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (2544) พบว่า พฤติกรรมกระทำความผิดทางเพศในสังคมไทยเกิดจาก

1. การเกิดอาชญากรรมทางเพศมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความรู้จักสนิทสนมคุ้นเคยระหว่างอาชญากรและเหยื่อ

ความจริงเกี่ยวกับ “พฤติกรรมกระทำความผิดทางเพศ” ปรากฏลักษณะที่ว่าผู้กระทำความผิดทางเพศส่วนใหญ่กระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา กระทำอนาจาร และกักขังหน่วงเหนี่ยวมากที่สุด ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีระดับความรุนแรงน้อยกว่ากลุ่มที่ข่มขืนและทำร้ายร่างกาย ข่าข่มขืน และโทรมหญิงโดยกระทำการข่มขืนเหยื่อที่รู้จักกันมาก่อนและมีความสัมพันธ์กันในฐานะใดฐานะหนึ่งคือ เป็นเพื่อน เพื่อนบ้าน หรือคนรู้จัก รวมทั้งเป็นคนรัก แฟน ภรรยาที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสตลอดจน บุตร บุตรติดภรรยา หลาน และญาติมากกว่าข่มขืนเหยื่อที่ไม่รู้จักกันมาก่อน คือทั้งสองฝ่ายเพิ่ง

จะรู้จักกันที่สถานที่เที่ยวกลางคืน หรือเห็นรูปร่างหน้าตาของเหยื่อแล้วนึกชอบใจอยากร่วมหลับนอนด้วยกันหาวิธีบุกกรุกเข้าไปใช้กำลังปลุกปล้ำหรือขูด เป็นต้น ความจริงที่ว่า “ผู้กระทำผิดทางเพศกับเหยื่อมีความรู้จัก รักใคร่สนิทสนม ผูกพันกันมาก่อนที่จะเกิดการข่มขืน” นี่เป็นความรู้ที่สำคัญยิ่งสำหรับบรรดา “ผู้หญิง” ทั้งหมด เพราะทุกคนต่างก็มีเพื่อน คนรัก คนรู้จักและคนที่เคารพนับถือทั้งสิ้น ดังนั้น “ผู้หญิง” จึงมีความเสี่ยงสูงที่จะตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมทางเพศมากยิ่งขึ้น เมื่ออยู่กับคนใกล้ชิดสนิทสนมและคุ้นเคย ซึ่งคนทั่วไปคิดว่าน่าจะปลอดภัยจากอาชญากรรมมากกว่าอยู่ท่ามกลางคนที่ไม่รู้จักกัน โดยผลการวิจัยของ จุฑารัตน์ เอื้ออำนวยสอดคล้องกับสถิติจากศูนย์ช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมทางเพศ (National Victim Center, 2000) ที่ระบุว่า ชายที่ทำการข่มขืนส่วนใหญ่ ร้อยละ 29 เป็นคนรู้จักคุ้นเคยกัน ร้อยละ 22 เป็นคนแปลกหน้า ร้อยละ 16 เป็นญาติ และร้อยละ 11 เป็นบิดาและบิดาเลี้ยงของผู้หญิง สำหรับหญิงที่ถูกข่มขืนร้อยละ 29.3 อายุต่ำกว่า 11 ปี ร้อยละ 32.2 อายุ 11-17 ปี เป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการถูกข่มขืนโดยคนรู้จักมักคุ้นกัน เป็นผู้กระทำการมากที่สุด

2. อาชญากรรมทางเพศส่วนใหญ่เกิดขึ้นโดยไม่ได้เตรียมการ

ผู้กระทำผิดทางเพศส่วนใหญ่ (ร้อยละ 78.2) ยอมรับว่าทำการข่มขืนเหยื่อโดยไม่ได้เตรียมการมาก่อน การข่มขืนที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จึงเกิดการตัดสินใจโดยฉับพลัน ประกอบกับช่องโอกาสเอื้ออำนวย (ร้อยละ 60.4) ช่วงเวลาเหมาะสม (ร้อยละ 58.6) และสถานที่เหมาะสม (ร้อยละ 55.4) เป็นสำคัญ ดังนั้นเมื่อเหยื่อกับผู้กระทำผิดทางเพศอยู่ในมิติที่โอกาส เวลา และสถานที่ประจวบเหมาะ ทาบซ้อนเป็นวงเดียวกัน โดยมี “การตัดสินใจกระทำ” เป็นตัวชี้ขาดนั้น การข่มขืนจึงเกิดขึ้น ขณะเดียวกันหาก “การตัดสินใจกระทำ” ถูกเปลี่ยนเป็น “การยับยั้งชั่งใจ” การข่มขืนย่อมไม่เกิดขึ้นอย่างแน่นอน

3. อาชญากรรมทางเพศส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้ความรุนแรง (เหยื่อยินยอม)

อาชญากรรมทางเพศคดีข่มขืนส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้ความรุนแรง โดยผู้กระทำผิดส่วนใหญ่อ้างว่าเหยื่อยินยอม (ร้อยละ 61.3) ซึ่งการยินยอมของเหยื่ออาจเกิดจากสาเหตุแตกต่างกัน คือ

ประการแรก เหยื่อที่ถูกข่มขืนเป็นเหยื่อที่มีความอ่อนแอทางชีวภาพ เมื่อตื่นนอนต่อสู้ไประยะหนึ่งก็ไม่สามารถสู้พลังของชายได้ หากไม่มีอาวุธ หรือกลอุบายที่แยบยลเพียงพอ

ประการที่สอง บทบาทของหญิงในสังคมอยู่ในตำแหน่งที่มีอำนาจต่อรองต่ำ มีเกียรติศักดิ์ศรีต่ำกว่าชาย และทั้งสองเพศต่างก็ได้รับการขัดเกลาทางสังคมเช่นที่นั่นเพราะอยู่ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมเดียวกัน เมื่อหญิงยอมรับในสภาพความอ่อนแอและต่ำต้อยกว่าของตน เพื่อสร้างดุลยภาพทางสังคมภายใต้สัมพันธภาพที่ฝ่ายหนึ่งเหนือกว่าและได้เปรียบขณะที่อีก

ฝ่ายหนึ่งยอมเสียเปรียบแล้ว กิจกรรมการคุกคามทางเพศก็เป็นเพียงกิจกรรมหนึ่งที่ไม่แตกต่างจากกิจกรรมอื่น ๆ ที่หญิงส่วนใหญ่ใช้วิธีคิดแบบเดิมยอมรับความเสียเปรียบดังกล่าว

ประการที่สาม หญิงเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมาว่า ถ้าดิ้นรนต่อสู้ก็มักเจ็บตัวเปล่า เพราะผู้กระทำผิดทางเพศจะหันมาใช้กำลังรุนแรงในการควบคุมแทน ด้วยวิธีการต่าง ๆ และได้ชัยชนะในที่สุด ซึ่งทำให้หญิงถูกตั้งข้อสงสัยเกิดจากพนักงานสอบสวนว่าหญิงยินยอม หรือมีส่วนร่วมในการกระทำผิดอันเป็นการใช้ทักษะของ “ผู้ชาย” ควบคู่กับบทบาทหน้าที่ในการสอบสวน ในการตัดสิน “ผู้หญิง” ที่ตกเป็นเหยื่อการข่มขืนอีกทางหนึ่ง

ประการที่สี่ มีความเป็นไปได้ที่เหยื่อบางรายมีความประสงค์แอบแฝงในการ “ทำให้ตัวเองตกเป็นเหยื่อการข่มขืน” และแจ้งความดำเนินคดี เช่น เพื่อประสงค์ต่อทรัพย์ หรือ เพื่อแก้แค้นการสละรัก ฯลฯ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่ากรณีที่เหยื่อยอมความในคดีข่มขืนทุกรายจะเข้าข่ายลักษณะพฤติกรรมข้อนี้เพราะส่วนหนึ่งเหยื่ออาจพิจารณาซึ่งน้ำหนักความคุ้มค้ำระหว่าง การดำเนินคดีเพื่อนำไปสู่การลงโทษจำคุกผู้กระทำผิดทางเพศ ช่วงเวลายาวนานที่ต้องสูญเสียไปกับการดำเนินกระบวนการพิจารณา และความทุกข์ทรมานซ้ำซากที่ต้องวนเวียนกล่าวถึงในช่วงเวลาดังกล่าวกับการยุติเรื่องที่ทุกข์ทรมานใจลงในเวลาอันรวดเร็ว เพื่อจะได้ตัดขาดจากกันหรือให้อภัยกัน

ประการที่ห้า ผู้กระทำผิดทางเพศรับสัญญาณที่ผิดพลาดจากเหยื่อ โดยที่กักเอาเองว่าเหยื่อคือ “ผู้ที่อยู่ในฐานะต่ำต้อยกว่า” หรือคือ “ผู้แพ้” ไม่มีสิทธิที่ดิ้นรนหนีออกจากความเจ็บปวดและแปลความหมายเองว่าปฏิกิริยาเช่นนั้นคือการสมยอม ทั้งนี้ความผิดพลาดของสัญญาณอาจเกิดจากฤทธิ์สุรา ยาเสพติด รวมทั้งการที่อยู่ในฐานะที่มีอำนาจเหนืออีกฝ่ายหนึ่ง หรือการมีอำนาจอยู่เบื้องหลังความเป็นชาย เช่นเป็นผู้บังคับบัญชา บิดาหรือผู้ปกครองที่ให้การอุปการะเลี้ยงดู เป็นต้น

เหล่านี้ทำให้ได้ข้อคิดที่น่าสนใจบางประการสำหรับเหยื่อว่า เมื่อรู้ว่าจะถูกข่มขืนควรแสดงสิทธิของตนในการต่อสู้ขัดขืนให้ปรากฏทั้งทางกาย วาจา ควบคู่กับใจที่ไม่ยินยอม เพราะการพิสูจน์ผลที่จะตามมาภายหลังย่อมเป็นที่ประจักษ์ชัดกว่า แม้ว่าจะเป็นการยั่วยู่ให้ได้รับการกระทำที่รุนแรงตอบกลับมาในเหตุการณ์เฉพาะหน้าก็ตาม

1.2 แนวคิดเรื่องเหยื่ออาชญากรรม

The American College Dictionary ได้ให้ความหมายคำว่า “เหยื่อ” ไว้ 4 ความหมายด้วยกัน คือ

1. ผู้ได้รับความทุกข์อันเกิดจากการถูกทำลาย ถูกทำร้าย หรือการกระทำอันเป็นปฏิปักษ์กัน เช่น ผู้ได้รับความทุกข์จากเชื้อโรค หรือการกดขี่ข่มเหง
2. ผู้ถูกล่อลวง เช่น เหยื่อคนโกง
3. บุคคล หรือสัตว์ที่ถูกบูชาด้วย เช่น เหยื่อสงคราม
4. สัตว์ที่ถูกนำไปบูชาด้วยในพิธีกรรมทางศาสนา

คณะกรรมการ Task Force on Services for Victim of Crime แห่งมลรัฐ นิวเจอร์ซีย์ ประเทศออสเตรเลียได้นิยามความหมายของคำว่า “เหยื่ออาชญากรรม” หมายถึง บุคคลหรือคณะบุคคลที่ได้รับอันตรายทั้งกายและจิตใจเสียหายต่อทรัพย์สิน เสื่อมเสียสิทธิจากการกระทำหรือละเว้นการกระทำ อันเป็นการผิดกฎหมายอาญา รวมตลอดถึงการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ

สุคตวงน สุธิสร (2543, น. 62) ได้ให้ความหมายของ “เหยื่ออาชญากรรม” คือ ผู้เสียหายจากการกระทำผิดกฎหมายอาญา ซึ่งตัวเหยื่ออาจมีส่วนร่วมหรือส่งเสริมให้เกิดการกระทำผิดขึ้น หรือเหยื่ออาจไม่มีส่วนร่วมในการกระทำผิดเลย หรือเหยื่อที่เกิดจากความประมาทของตนเอง เช่น การเดินกลับบ้านในซอยเปลี่ยวของหญิงสาวยามวิกาล ทำให้ถูกข่มขืน

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ และคณะ (2531, น. 125) ได้ให้ความหมายของ “เหยื่ออาชญากรรม” หมายถึง ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการก่ออาชญากรรมของผู้กระทำผิด ซึ่งมีได้หมายความว่าผู้ได้รับความเสียหายจากการก่ออาชญากรรมนั้น แต่ยังไม่รวมถึง ผู้เกี่ยวข้องที่ได้รับผลกระทบจากการเสียหายด้วย

พงษ์กฤษณ์ มงคลสินธุ์ (2529, น. 25) ได้จัดระดับความหมายของเหยื่อออกเป็น 5 ระดับ ตามวัตถุประสงค์ในการนำไปใช้ โดย 4 ระดับแรก เป็นการให้ความหมายผู้เสียหายตามนัยทางกฎหมาย คือ

1. หมายถึง บุคคลที่ถูกกระทำโดยพฤติกรรมที่ละเมิดกฎหมายอาญา
2. หมายถึง บุคคลที่ถูกกระทำโดยพฤติกรรมที่ละเมิดกฎหมายอาญา และผู้กระทำถูกจับกุม
3. หมายถึง บุคคลที่ถูกกระทำโดยพฤติกรรมที่ละเมิดกฎหมายอาญา และผู้กระทำถูกฟ้องร้องต่อศาล

4. หมายถึง บุคคลที่ถูกกระทำโดยพฤติกรรมที่ละเมิดกฎหมายอาญา และผู้กระทำถูกพิพากษาลงโทษ

ความหมาย ทั้ง 4 ระดับนี้ ขึ้นอยู่กับระบบของขั้นตอนตามกระบวนการยุติธรรม

5. หมายถึง บุคคลที่ถูกกระทำโดยพฤติกรรมที่ขัดต่อบรรทัดฐาน ไม่จำเป็นต้องเป็นการละเมิดกฎหมายอาญา หรือไม่จำเป็นต้องมีการดำเนินการตามกฎหมายแก่ผู้กระทำผิดนั้น เป็นการให้ความหมายความหมายทางสังคมวิทยา หรือทางด้านพฤติกรรมศาสตร์

ประเภทของเหยื่ออาชญากรรม

Hans Von Hentig (อ้างถึงใน สุดสงวน สุธีสร, 2543, น. 14-15) ได้อาศัยปัจจัยทางจิตสังคม และลักษณะทางกายภาพของเหยื่อเป็นหลักในการกำหนดประเภทของเหยื่ออาชญากรรม เขาได้ชี้ให้เห็นถึงเหยื่อที่เป็นมาโดยกำเนิดกับเหยื่อที่เกิดขึ้นเพราะสังคมเป็นเหตุ โดยได้แยกเหยื่อออกเป็น 13 ประเภท คือ

1. ผู้เยาว์ (The young) ผู้เยาว์เป็นผู้ที่อ่อนแอและขาดประสบการณ์ ง่ายต่อการถูกทำร้าย ร่างกายยังไม่ได้ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร ความรู้สึกทางศีลธรรมยังมีไม่มากพอ เด็กอาจจะถูกฆ่าเพื่อทรัพย์สินก็ได้ หากมีการประกันชีวิตไว้ การจับตัวเด็กไปเรียกค่าไถ่ก็เป็นความผิดอีกอย่างหนึ่ง ยิ่งกว่านั้นพวกอาชญากรรมมักจะใช้เด็กช่วยในการประกอบอาชญากรรม หากผู้เยาว์เป็นผู้หญิงด้วยแล้วก็จะตกเป็นเหยื่อในทางเพศอย่างที่ได้พบเห็นกันอยู่ในปัจจุบัน

2. ผู้หญิง (The female) ผู้หญิงเป็นประเภทของเหยื่ออาชญากรรมที่มีความอ่อนแออีกพวกหนึ่ง หญิงวัยรุ่นมากมายต้องตกเป็นเหยื่อของการฆาตกรรมในบางครั้ง หลังจากถูกกระทำร้ายได้รับทุกขทรมานเพราะตณฺหาราคะของอาชญากร ส่วนผู้หญิงแก่ ๆ ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินเพราะอาจจะเป็นคนมั่งคั่งร่ำรวย ผู้เป็นอาชญากรนั้นส่วนมากเป็นผู้ชาย จึงย่อมมีกำลังเหนือกว่าผู้หญิง ยกเว้นความผิดด้านการรักร่วมเพศซึ่งมีอยู่เป็นส่วนน้อย ในกรณีเช่นนี้ภาวะทางกายภาพของหญิงเป็นสิ่งที่กำหนดให้มีการกระทำความผิดทางเพศ

3. คนแก่ (The old) คนแก่มักจะตกเป็นเหยื่อเกี่ยวกับทรัพย์สินเงินทอง คนแก่อยู่ในช่วงอายุที่คือครองตำแหน่งต่าง ๆ ไว้มากที่สุดในการสะสมความมั่งคั่งร่ำรวยและการใช้อำนาจเพื่อก่อให้เกิดความมั่งคั่ง แต่คนแก่ก็มีความอ่อนแอในทางร่างกาย บางทีจิตใจก็อ่อนแอไปด้วย คนอ่อนแอที่มีความมั่งคั่งย่อมล่อแหลมต่ออันตราย เป็นเหยื่อที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการเบียดเบียน ความอ่อนแอของคนแก่ทำให้เกิดความยากลำบากในการหามาตรการการพิเศมาปกป้องคุ้มครอง สิ่งหนึ่งที่จะป้องกันได้ก็คือการลงโทษอย่างหนักแก่ผู้ที่ทำให้คนแก่ต้องตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

4. คนที่บกพร่องทางจิตและวิกลจริต (The mentally defective and other mentally deranged) คนพวกนี้เป็นกลุ่มใหญ่โตอีกกลุ่มหนึ่งที่น่าจะตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมอย่างแท้จริง

พวกวิกลจริต พวกเป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง พวกติดยาเสพติด พวกเป็นโรคประสาทหรือพวกที่มีจิตบกพร่องในลักษณะอื่น ๆ เป็นพวกที่อยู่ในฐานะที่เป็นเบี้ยล่างของพวกอาชญากร

5. พวกที่อพยพมาจากที่อื่น ๆ (The immigrants) พวกนี้เป็นพวกที่ง่ายแก่การถูกระทำร้าย เพราะขาดประสบการณ์ มีความยากจน ปรับตัวในวัฒนธรรมใหม่ได้โดยยาก มีปัญหาเรื่องความสัมพันธ์กับผู้อื่น อาจจะถูกคดโกงจากอาชญากรในรูปแบบต่าง ๆ ได้

6. พวกชนกลุ่มน้อย (The minorities) ชนกลุ่มน้อยก็มีฐานะแบบเดียวกันกับผู้อพยพเข้ามาใหม่ ได้รับความไม่เท่าเทียมกันกับประชากรส่วนใหญ่ทั้งในแง่กฎหมายและในแง่ความเป็นจริง โอกาสที่จะตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมก็มีมากขึ้น

7. พวกที่เป็นคนโง่โดยกำเนิด (The dull normals) คนพวกนี้เกิดมาเพื่อเป็นเหยื่ออาชญากรรมโดยแท้ เหตุผลมีว่าการที่คนหลอกลวงผู้อื่นจนประสบผลสำเร็จนั้นใช้ว่าเขาจะเป็นคนฉลาดก็หาไม่ แต่เป็นเพราะความโง่เง่าของเหยื่อของเขาต่างหาก พฤติกรรมของคนโง่โดยกำเนิดนั้นก็มีความคล้ายคลึงกับพฤติกรรมของพวกที่อพยพเข้ามาอยู่ใหม่ และพวกชนกลุ่มน้อยนั่นเอง เราอาจจะจัดคน 3 พวกนี้ไว้เป็นประเภทเดียวกันก็ได้

8. พวกที่มีใจหดหู่ (The depressed) คนพวกนี้ต้องตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมเพราะภาวะทางจิตใจ ทศนคติของคนหดหู่ นั้นมักจะเฉยเมยและยอมจำนน ขาดคุณสมบัติในการต่อสู้ ขาดการต่อต้าน จึงเปิดโอกาสให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ คนหดหู่ นั้นมักจะอ่อนแอทั้งในแง่ร่างกายและในแง่จิตใจ และนี่คือเหตุที่อาจจะทำให้ตกเป็นเหยื่อได้

9. พวกโลภ (The acquisitive) คนพวกนี้จัดเป็นเหยื่ออาชญากรรมชั้นเลิศอีกพวกหนึ่ง ความโลภนั้นอาจจะทำให้เกิดอาชญากรรมและอาจจะทำให้เป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ด้วย พวกองค์การอาชญากรรม พวกข่มขู่เอาเงิน พวกนักการพนัน พวกต้มตุ๋น และคนชั่วประเภทอื่น ๆ ฉกฉวยประโยชน์จากความโลภของเหยื่อนั่นเอง เราอาจจะพบคนโลภที่ตกเป็นเหยื่อได้ในทุกชั้นของสังคม

10. พวกเสเพล (The wanton) คนพวกนี้นับเป็นเหยื่ออาชญากรรมอีกพวกหนึ่ง แต่ก็ไม้อาจจะให้เหตุผลได้ชัดเจนนัก ไม่ว่าจะมองในแง่กฎหมายหรือในแง่ประเพณีของสังคม

11. พวกโดดเดี่ยวและพวกอกหัก (The Lonesome and the heartbroken) การตกเป็นเหยื่อของคนพวกนี้ได้เป็นไปเพื่อเงินทอง แต่เพื่อความสุขและการเป็นเพื่อนร่วมทางคนพวกนี้นอกจากจะเป็นเหยื่อของการฆาตกรรมแล้วยังจะตกเป็นเหยื่อของการโจรกรรม การฉ้อโกงและการข่มขู่เอาเงินอีกด้วย

12. พวกที่ตกอยู่ในความทุกข์ทรมาน (The tormentor) ลักษณะของเหยื่ออาชญากรรมประเภทนี้ก็คือการขาดความมีไหวพริบอย่างคนธรรมดาสามัญ เป็นพวกที่ทำให้สถานการณ์ตึงเครียดได้ ต้องตกเป็นเหยื่อในบรรยากาศของความตึงเครียดที่เขาก่อขึ้นด้วยตนเอง

13. พวกที่ถูกตัดโอกาส ถูกละเลย และต่อสู้เพื่อศักดิ์ศรีของตนเอง (The blocked exempted, and fighting) เหลือที่ถูกตัดโอกาสก็คือบุคคลซึ่งอยู่ในสถานการณ์ที่ประสบความสูญเสีย ไม่อาจจะดำรงชีวิตอยู่ได้โดยไม่ต่อสู้ เช่น นายธนาคารที่เงินขาดมือก็หาทางโกงเงินเพื่อจะช่วยเหลือตัวเองให้ปลอดภัย อาชญากรรมประเภทรุนแรง บางอย่างนั้น เหลืออาชญากรรมอาจจะหันกลับมาต่อสู้บ้าง เหลือประเภทนี้จึงไม่ยากที่จะตกเป็นเหยื่อของผู้อื่น ความจริงแล้วเหยื่อที่ต่อสู้กลับนั้นน่าจะตัดออกจากประเภทของเหยื่อได้ เพราะการต่อสู้กลับ หมายถึงการต่อต้านหรือการขัดขึ้น เหยื่อประเภทนี้จึงไม่น่าจะจัดเข้าประเภทใดได้

Therston Sellin & Marvin E. Wolfgang (1958, p. 21) ได้จำแนกประเภทของเหยื่ออาชญากรรมไว้ 5 ประเภท โดยพิจารณาจากผลกระทบของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคม คือ

1. เหยื่ออาชญากรรมระดับต้น (Primary) หมายถึง บุคคลแต่ละคนที่ตกเป็นเหยื่อโดยเฉพาะที่เกิดขึ้นจากการประทุษร้ายต่อร่างกายหรือต่อทรัพย์สิน และเหยื่อของความประพฤติเสื่อมของวัยรุ่น อันธพาล

2. เหยื่ออาชญากรรมระดับรอง (Secondary) หมายถึง เหยื่อที่เป็นธุรกิจหรือการค้าขนาดใหญ่ เช่น ห้างสรรพสินค้า ทางรถไฟ เป็นต้น เป็นเหยื่อที่ไม่เกี่ยวกับบุคคล

3. เหยื่ออาชญากรรมระดับสาม (Tertiary) หมายถึง การตกเป็นเหยื่อของชุมชน เป็นความผิดที่กระทำต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสาธารณชน หรือระบบการปกครอง

4. เหยื่ออาชญากรรมที่มีส่วนร่วมในการประกอบอาชญากรรม (Mutual Participation) เป็นเหยื่ออาชญากรรมที่สมัครใจร่วมกระทำผิดกับอาชญากร และปกปิดความผิดไว้ เช่นการร่วมประเวณี การทำแท้ง เป็นต้น

5. เหยื่อที่ไม่อาจจะจัดว่าเป็นเหยื่ออาชญากรรม (none) หมายถึง เหยื่อที่มีลักษณะคลุมเครือ ไม่อาจจะชี้แจงได้ว่า เป็นเหยื่อ เช่น การหนีออกจากบ้าน การหนีโรงเรียน เป็นต้น

ประธาน วัฒนวาณิชย์ (2520, น. 71) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเหยื่ออาชญากรรมดังนี้

1. การศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำผิดกับเหยื่อ ไม่สามารถใช้อธิบายได้กับอาชญากรรมทุกประเภท เพียงแต่สามารถใช้อธิบายได้กับอาชญากรรมบางประเภทเท่านั้น (ได้แก่ ความผิดฐานประทุษร้ายต่อร่างกาย และทรัพย์สินบางประเภท)

2. การศึกษาเรื่องเหยื่ออาชญากรรมในขณะนี้ ยังไม่สามารถอธิบายได้ว่า ทำไมผู้ประกอบอาชญากรรมจึงจงใจกระทำต่อเหยื่อรายใดรายหนึ่งหรือหลายรายของตน แต่เป็นที่ยอมรับว่าบุคคลที่อ่อนแอ (หมายถึงทางร่างกายและจิตใจ) จะมีอันตรายมากกว่าบุคคลปกติธรรมดาโดย

อาศัยหลักที่ว่า อาชญากรย่อมมองหาเหยื่อที่มีปฏิกริยาต่อต้านน้อย หรือสะดวกในการลงมือ ประกอบอาชญากรรม

3. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำผิดกับเหยื่อ ซึ่งมีผลทำให้มีการประกอบอาชญากรรมในเวลาต่อมา นั้น บางครั้งเหยื่อกระทำตนเป็นผู้ช่วย หรือเป็นผู้เปิดโอกาสให้มีการประกอบอาชญากรรมนั้นขึ้น

สุดสงวน สุธีสร (2543, น. 1-2) ได้แบ่งลักษณะของเหยื่ออาชญากรรม หรือผู้เสียหาย เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ผู้เสียหาย/เหยื่อโดยตรง (Direct Victims) คือ บุคคลผู้ถูกกล่าวละเมิดและได้รับความเสียหายโดยตรงจากการกระทำผิดกฎหมายนั้น

2. ผู้เสียหาย/เหยื่อโดยอ้อม (Indirect Victims) คือ บุคคลที่สามที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำผิดกฎหมาย แม้ว่าการกระทำนั้นจะไม่ได้เกิดขึ้นกับเขาโดยตรง บางตำราใช้คำว่า Survivor

อัศวิน วัฒนวิบูลย์ และ อมรรัตน์ กริยาผล (2530, น. 64) ได้แบ่งประเภทของผู้เสียหายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดไว้ 4 ทางคือ

1. ด้วยการช่วยเหลือให้ผู้กระทำผิดไม่พอใจ
2. ด้วยการเชื่อเชิญโดยตรง เช่น การแต่งตัวของผู้หญิง
3. ด้วยการละเลยไม่ระมัดระวังในการป้องกันทรัพย์สินตามปกติ
4. ด้วยการเชื่อเชิญอย่างไม่รู้ตัว ทำให้ผู้กระทำผิดเกิดอารมณ์ที่แปรปรวน

อภริรักษ์ ทิมวงศ์ (2544, น. 15) แบ่งประเภทของเหยื่ออาชญากรรมตามเกณฑ์ ดังนี้

1. เกณฑ์ความรับผิดชอบของเหยื่อ หรือการมีส่วนร่วมของเหยื่อในการกระทำความผิด ซึ่งอาจมากที่สุดไปน้อยที่สุดได้

2. เกณฑ์ลักษณะทางชีวภาพ และจิตวิทยาของเหยื่อ หมายถึง เพศ อายุ ลักษณะรูปร่าง และจิตใจของกลุ่มเสี่ยงที่จะนำไปสู่การตกเป็นเหยื่อ

3. เกณฑ์ความช่วยเหลือและก้าวร้าวของตัวเหยื่อ

4. เกณฑ์กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เช่น ชนกลุ่มน้อย ผู้ยากไร้ เป็นต้น

และได้แบ่งประเภทของเหยื่อออกเป็น 2 พวกใหญ่ ๆ คือ พวกแรกเหยื่อที่ไม่มีความสัมพันธ์กับผู้กระทำผิด หรือเหยื่อที่ไม่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิด เหยื่อพวกที่สองคือ เหยื่อที่มีความสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิด หรือเหยื่อที่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดในระดับต่าง ๆ กัน เหยื่อกลุ่มนี้จะได้รับความเห็นใจสงสารจากสังคมโดยทั่วไป และจากกระบวนการยุติธรรมน้อยกว่าเหยื่อในกลุ่มแรก

คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2546, น. 26) สรุป การแบ่งประเภทเหยื่ออาชญากรรม แบ่งได้ตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. เกณฑ์ความรับผิดชอบของเหยื่อ หรือการมีส่วนร่วมของเหยื่อในการกระทำผิด ซึ่งอาจมากที่สุดไปน้อยที่สุด

2. เกณฑ์ลักษณะทางชีวภาพและจิตวิทยาของเหยื่อ หมายถึง เพศ อายุ ลักษณะรูปร่าง และจิตใจของกลุ่มเสี่ยงที่จะนำไปสู่การตกเป็นเหยื่อ

3. เกณฑ์ความชั่วร้ายและความก้าวหน้าของตัวเหยื่อเอง

4. เกณฑ์กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เช่น ชนกลุ่มน้อย ผู้ยากไร้ เป็นต้น

ทฤษฎีการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการตกเป็นเหยื่อในปัจจุบันสามารถกล่าวแบ่งเป็นทฤษฎีดังต่อไปนี้ (สุดสงวน สุธีสร, 2543, น. 6-11)

1. ทฤษฎี Victim Precipitation (การมีส่วนร่วมของเหยื่อ) โดย Marvin Wolfgang อธิบายว่าเหยื่อบางคนเป็นตัวกระตุ้น ทำให้ตัวเองเผชิญกับเหตุการณ์ที่นำไปสู่การบาดเจ็บ หรือความตายได้ ซึ่งตัวเหยื่ออาจมีพฤติกรรมที่แสดงออกมาหรือนิ่งเฉยก็ได้

พฤติกรรมที่แสดงออก (active precipitation) เช่น เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้น ตัวเหยื่ออาจใช้คำขู่ หรือคำท้าทาย หรืออาจเป็นผู้ช่วยก่อนหรือเริ่มก่อนในการทำร้ายก็ได้ รูปแบบนี้เรียกว่า “victim-precipitation crime” หรือ อาชญากรรมที่เหยื่อมีส่วนร่วม โดย Marvin Wolfgang ปี 1958 ได้ศึกษาการฆาตกรรมของอาชญากร ได้สรุปพฤติกรรมของเหยื่อกระตุ้นให้อาชญากรต้องฆ่า ตัวอย่างเห็นจากการประทุษร้ายในร้านคาราโอเกะต่าง ๆ หรือจากการที่ภรรยาถูกประทุษร้าย และพูดว่าจะมาฆ่าสามี จนต้องฆ่าสามี เป็นต้น

ในปี 1971 Menachem Amir ศึกษาการข่มขืนและสรุปว่า ผู้หญิงที่ถูกข่มขืน มักจะมีความสัมพันธ์กับผู้ข่มขืน เช่น กรณีการข่มขืนของคู่รักที่เรียกว่า Date rape แสดงให้เห็นว่าทั้งชายและหญิง ไปเกี่ยวข้องกันจากความยินยอมพร้อมใจของทั้งสองฝ่าย แต่เป็นความโรแมนติกที่ยังขาดความสนิทสนม เมื่อสถานการณ์เลยเถิด ฝ่ายหญิงขัดขืนจึงกลายเป็นการข่มขืน ซึ่งดูเหมือนจะไม่รุนแรงเท่ากับการข่มขืนจากคนที่ไม่เคยรู้จัก ที่เรียกว่า Stranger rape อย่างไรก็ตาม มีนักกฎหมายหญิงหลายระดับพูดถึงการข่มขืนของคู่รักว่าเป็นการข่มขืนของคู่รักว่าเป็นการข่มขืน เช่นเดียวกับการข่มขืนอื่น ๆ เพราะฝ่ายชายได้ทำให้หญิงรู้สึกหมดทางสู้ กลัวจนไม่กล้าต่อสู้จนทำให้ถูกมองว่าฝ่ายหญิงมีส่วนร่วมในการมีเพศสัมพันธ์ หรือ มีความสมัครใจในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เมื่อคดีขึ้นสู่ศาลฝ่ายหญิงจึงเป็นฝ่ายเสียเปรียบ การตัดสินใจชนิดที่โทษผู้ตกเหยื่อ เช่น กรณีข่มขืน เพราะการใส่กระโปรงสั้นลายลูกไม้ โดยไม่ใส่ชุดชั้นใน แสดงถึงหญิงเป็นคนตามหาพฤติกรรมให้

โดนข่มขืน (asked for it, the way she was dressed) หรือแต่งตัวเพื่อโฆษณาขายด้านเพศ (was advertising for sex) และโยนความผิดส่วนหนึ่งให้แก่หญิง เป็นต้น

การอยู่เฉย (passive precipitation) ของเหยื่อเกิดโดยเหยื่อไม่รู้ตัวเลยว่าจากบุคลิกภาพส่วนตัวของผู้ได้ไปข่มขืน หรือยั่วยักอีกฝ่ายหนึ่ง เช่น กรณีการแข่งขันการสมัครงาน การเลื่อนตำแหน่ง เรื่องความรัก เป็นต้น บางครั้งตัวเหยื่ออาจไม่เคยพบกับผู้กระทำ (Attacker) เลยก็ได้ บางคนไม่รู้เลยว่ามีคนประเภนี้่อยู่ด้วย ผู้กระทำจะทำร้ายเหยื่อ เมื่อตัวเขาารู้สึกว่าจะแพ้แก่ตัวเหยื่อ

อีกรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นบ่อย กลุ่มเหยื่อถูกจัดให้อยู่ในพวกหรือกลุ่ม ๆ หนึ่ง ที่ทำให้ผู้กระทำรู้สึกกลัวไม่ปลอดภัย ทำลายชื่อเสียง เกียรติยศ สถานะ รวมถึงเศรษฐกิจความเป็นอยู่ต่าง ๆ ที่เรียกว่า อาชญากรรมแห่งความเกลียด (Hate Crime) กรณีผู้อพยพลี้ภัยที่ย้ายมาอยู่ในชุมชนในประเทศอเมริกา ทำให้อเมริกันชน รู้สึกว่าถูกแข่งขัน ในเรื่องของการแย่งงาน ความมั่นคงในชีวิต ความเป็นอยู่เดิม ๆ เปลี่ยนไป ทำให้เกิดความเกลียดกลัว กลุ่มผู้ลี้ภัยเลยเป็นเป้าหรือเหยื่อให้ถูกกระทำต่าง ๆ นานา เช่น กรณีกลุ่มคนขาวใส่ถุงคลุมศีรษะเข้าร้านขายของชำ ของคนจีนโดยไม่เคยรู้จักกันมาก่อน ได้ทำลายของในร้านเสียหาย เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปในทฤษฎีไม่ว่าจะ active หรือ passive precipitation ในบางกรณีไม่ใช่อาชญากรรมทั้งหมด การกระทำหรือการแสดงออกของเหยื่อมีส่วนทำให้เกิดอาชญากรรมขึ้น

2. ทฤษฎี Live style (รูปแบบของวิถีชีวิต) นักอาชญวิทยา Gary Sensen & David Brownfield เชื่อว่า รูปแบบของวิถีชีวิตของคนทำให้ตนเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ จากข้อมูลสถิติปรากฏว่า สาเหตุการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมเกิดจากการอยู่เป็นโสด การคบค้ากับชายหนุ่ม ไปเที่ยวตามสวนสาธารณะยามวิกาล และอาศัยอยู่แถบชานเมือง อาจกล่าวได้ว่าการลดความเสี่ยงของการตกเป็นเหยื่ออาจทำได้โดยการอยู่บ้านยามค่ำคืน ย้ายมาอาศัยในตัวเมือง ไม่ไปเที่ยวตามที่สาธารณะ หาเงินให้มากขึ้น และการมีคู่ครอง จะเห็นได้ว่าการตกเป็นเหยื่อเกิดจากวิถีของการใช้ชีวิตของคนแต่ละคน

วิถีชีวิตที่มีความเสี่ยงสูง (High risk) เช่น เด็กหนุ่มวัยรุ่นจะมีความเสี่ยงสูงในการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ซึ่งถ้าพิจารณาจากวิถีชีวิตแล้ว ตั้งแต่เด็กหนุ่มออกเดินทางจากประตูบ้านไปถึงโรงเรียน จนไปถึงการคบค้ากับเพื่อน เป็นต้น

3. ทฤษฎี Routine Activities นักทฤษฎี Lawrence Cohen & Marcus Felson ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับกิจวัตรประจำวันของตน ทำให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ จากแนวความคิดที่ว่าทุกวันนี้คนหลายหลากอยากฝ่าฝืนกฎหมายเพื่อแก้แค้น ความโลภ และแรงจูงใจอื่น ๆ อาชญากรรม

ล่าเหยื่อ (predatory crime) คือ ประทศอาชญากรรมที่รุนแรงต่อบุคคล หรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ซึ่งเกิดจากการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของแต่ละบุคคล ทำให้เกิด

3.1 เป้าหมายที่เหมาะสม เช่น บ้านที่มีทรัพย์สินอยู่พร้อม

3.2 การขาดการดูแลของผู้เฝ้า เช่น ปราศจากคนเฝ้าบ้าน ตำรวจสายตรวจ เจ้าของบ้าน เพื่อนบ้าน เพื่อน ญาติ

3.3 มีกลุ่มของวัยรุ่นที่ไม่มืงานทำอยู่ร่วมกัน

สรุปทั้งสองทฤษฎี คือ ทฤษฎีวิถีชีวิต และทฤษฎีกิจวัตรประจำวัน ได้ให้ความสำคัญ คือ เหยื่อที่ตกเป็นกลุ่มเสี่ยง

1. คนที่อาศัยอยู่ในแหล่งที่เกิดอาชญากรรมสูง
2. การออกจากบ้านตอนกลางคืน
3. การแต่งตัวด้วยเครื่องประดับที่มีค่า
4. ดื่มสุรา ทำให้ขาดสติ
5. การอยู่โดดเดี่ยวในสังคม โดยปราศจาก เพื่อน ญาติพี่น้อง ครอบครัว ที่คอยดูแลซึ่งกันและกันอยู่

ความรู้เรื่องการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม (กรณีการล่องละเมิดทางเพศ)

มีความเชื่อผิด ๆ มากมายที่ทำให้มีโอกาสตกเป็นเหยื่อการล่องละเมิดทางเพศ มักเป็นความเชื่อที่เข้าใจว่าจะไม่เกิดกับตนเอง และจากความคุ้นเคยต่อสถานที่ สถานการณ์ และตัวบุคคล ทำให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อคาดไม่ถึงว่าจะมีภัยร้ายเกิดขึ้น ขาดความระมัดระวังตนเอง โดยเฉพาะเด็กผู้หญิงถ้าได้รับความรู้ในเรื่องเหล่านี้ ก็จะทำให้คาดหวังว่าจะเกิดพฤติกรรมป้องกันตนเองได้ จากการศึกษาผลงานที่ผ่านมาเกี่ยวกับเรื่องการตกเป็นเหยื่อการล่องละเมิดทางเพศ ผู้ศึกษาพบว่า มีความแตกต่างกันที่น่าสนใจ

1. กลุ่มผู้หญิงที่มีความเสี่ยงสูงต่อการตกเป็น “เหยื่ออาชญากรรมทางเพศ”

การศึกษาของ จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (2544) เหยื่ออาชญากรรมทางเพศคดีข่มขืนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 44.4) เป็นสาวแรกรุ่น อายุระหว่าง 11-15 ปี รองลงมาเป็นเด็กสาววัยรุ่น อายุระหว่าง 16-20 ปี (ร้อยละ 33.6) อายุเฉลี่ย 16.79 ปี เด็กหญิงอายุน้อยที่สุดที่ถูกข่มขืน คือ เด็กหญิงอายุ 2 ปี และเหยื่อคดีข่มขืนอายุมากที่สุด คือ หญิงวัยกลางคนอายุ 43 ปี โดยระดับอายุของเหยื่ออาชญากรรมทางเพศคดีข่มขืนที่ได้รับความนิยมตกเป็นเหยื่อมากที่สุด คือ เด็กสาวอายุ 15 ปี ซึ่งนับว่าเป็นกลุ่มหญิงในวัยที่มีความเสี่ยงสูงต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมทางเพศ โดยที่เหยื่อกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ยังเป็นโสด (ร้อยละ 76.4) มีท่าที่เป็นคนเรียบร้อย (ร้อยละ 24.8) และใจแตกชอบ

สนุก (ร้อยละ 24.1) โดยในวันเกิดเหตุผู้กระทำผิดทางเพศระบุว่าส่วนใหญ่เหยื่อแต่งกายใส่เสื้อกางเกงรัดกุม (ร้อยละ 45.9) และ รองลงมาใส่เสื้อผ้ารัดรูปหรือนุ่งสั้น (ร้อยละ 29.1) ตามลำดับ

นอกจากนี้ เหยื่ออาชญากรรมทางเพศคดีข่มขืนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 48.4) ยังเป็น “นักเรียน นักศึกษา” และ รองลงมาคือหญิงสาวที่ประกอบอาชีพรับจ้างใช้แรงงาน (ร้อยละ 15.1) ส่วนกลุ่มหญิงที่เป็นพนักงานเสิร์ฟ ร้านอาหาร/คลับ/บาร์ มีเพียงร้อยละ 5.6 เท่านั้น ซึ่งผลการวิจัยของผู้วิจัยที่ศึกษาในปี พ.ศ. 2544 ครั้งนั้น มีความแตกต่างจากผลการวิจัยของ สุบรรณ พันธ์วิสาส และคณะ ที่ทำการศึกษาลำรวจ เรื่อง สถานการณ์อาชญากรรมทางเพศด้านการข่มขืนในประเทศไทย เมื่อ พ.ศ. 2528 คือเมื่อประมาณ 21 ปีที่แล้ว ในสังคมไทยเดียวกันนี้ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนั้น พบว่าส่วนใหญ่ ผู้ถูกข่มขืนอยู่ในกลุ่มอายุ 16-20 ปี รองลงมาคือผู้ที่อยู่ในกลุ่มอายุ 11-15 ปี การสำรวจยังพบลักษณะทั่วไปของผู้ถูกข่มขืนที่น่าสนใจว่าส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป และเป็นนักร้องนักแสดง ช่างเสริมสวย และพนักงานบริษัท และจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาตอนต้น

ซึ่ง จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (2544) ได้ทำตารางเปรียบเทียบความแตกต่างดังนี้

ตารางที่ 2.1

การเปรียบเทียบลักษณะของเหยื่ออาชญากรรมทางเพศคดีข่มขืน

ในบริบทสังคมไทยช่วงเวลาที่แตกต่างกัน 16 ปี

ลักษณะของเหยื่ออาชญากรรม ปี พ.ศ. 2544	ลักษณะของเหยื่ออาชญากรรมปี พ.ศ. 2528
อายุ : ส่วนใหญ่ระหว่าง 11-15 ปี รองลงมามีอายุระหว่าง 16-20 ปี	อายุ : ส่วนใหญ่ระหว่าง 16-20 ปี รองลงมามีอายุระหว่าง 11-15 ปี
ช่วงอายุที่พบว่าถูกข่มขืน คือ 2-43 ปี	ช่วงอายุที่พบว่าถูกข่มขืน : คือต่ำกว่า 3 ปี และสูงกว่า 80 ปี
อาชีพ : นักเรียนนักศึกษา (ร้อยละ 48.4) รองลงมาอาชีพรับจ้างใช้แรงงาน	อาชีพ : รับจ้างทั่วไป และนักร้องนักแสดง ช่างเสริมสวย และพนักงานบริษัท

การเปรียบเทียบการศึกษาค้นคว้าที่แตกต่างกัน คือ กลุ่มอาชีพของเหยื่ออาชญากรรมที่เปลี่ยนแปลงจากกลุ่มหญิงสาวผู้ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปและเป็นนักร้อง นักแสดง ช่างเสริมสวย และพนักงานบริษัทเมื่อ 21 ปีที่แล้วจากผลการศึกษาของ สุบรรณ พันธ์วิสาส (2528) มาเป็นนักเรียนนักศึกษา และ รองลงมา คือกลุ่มอาชีพรับจ้างใช้แรงงาน ขณะที่ในปัจจุบันกลุ่มหญิงที่เป็นพนักงานเสิร์ฟ ร้านอาหาร/คลับ/บาร์ ที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมทางเพศมีเพียงร้อยละ 5.6 เท่านั้น

ในผลการศึกษาของ จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในกลุ่มอาชีพของเหยื่ออาชญากรรมในสังคมเดิมในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าความเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรมหลายประการ ดังนี้

ประการแรก เด็กหญิงที่ถูกข่มขืนมีอายุน้อยลง เปลี่ยนจากกลุ่มสาววัยรุ่น อายุระหว่าง 16-20 ปี (จากข้อมูลเมื่อ 21 ปีที่แล้ว) มาเป็น กลุ่มเด็กสาวแรกรุ่น อายุระหว่าง 11-15 ปี ในปี 2544 แทน แสดงว่ากลุ่มเด็กหญิงแรกรุ่นในปัจจุบันเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมทางเพศข่มขืนมากกว่าเมื่อยุคสมัย 21 ปีที่แล้ว

ประการที่สอง แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงไทยอายุระหว่าง 11-15 ปี ในปัจจุบันนี้ มีการศึกษาเล่าเรียนมากขึ้น มีการออกนอกบ้านเพื่อศึกษาเล่าเรียนในระบบการศึกษา และมีการคบหาสมาคมกับเพื่อนฝูง คนรู้จักมากขึ้น ทำให้กลับกลายเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมทางเพศมากยิ่งขึ้น ขณะที่แต่เดิมนั้นเด็กผู้หญิงจะต้องอยู่แต่ในบ้านของตน และได้รับการปกป้องทะนุถนอมในการอบรมเลี้ยงดูมากกว่าเด็กวัยรุ่นในปัจจุบันที่ต้องการเผชิญสังคมโลกด้วยและเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหา ลองผิดลองถูกจากประสบการณ์ชีวิตจริงของตน เด็กสาวในสมัยก่อนจะรีบกลับบ้านอยู่กับครอบครัวทันทีที่เลิกเรียน แต่สมัยนี้เด็กสาวมีอิสระเสรีที่จะไปไหนมาไหนในช่วงยามวิกาล และในสถานที่ที่เป็นแหล่งบันเทิงมากขึ้นทำให้เสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมทางเพศมากขึ้นเช่นกัน

ประการที่สาม จากการศึกษาของ จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย พบว่าผู้กระทำผิดทางเพศมีการเปลี่ยนแปลงความสนใจในกลุ่มเป้าหมายจาก “กลุ่มอาชีพรับจ้างทั่วไป และเป็นนักร้องนักแสดง ช่างเสริมสวย และพนักงานบริษัท” ซึ่งเคยเป็น “กลุ่มเสี่ยง” ในการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมเมื่อครั้งอดีตมาเป็น “กลุ่มนักเรียนนักศึกษา” แทน ซึ่งจัดว่าเป็นกลุ่มเด็กดี อ่อนเยาว์ต่อโลก และบริสุทธิ์สดใส ดังที่ผู้กระทำผิดทางเพศได้แสดงทัศนคติในเชิงเหยียดหยามว่า “การร่วมหลับนอนกับผู้หญิงดี ๆ ช่วยให้ปลอดภัยจากเอดส์” (ร้อยละ 85.4) และ “ที่จริงแล้วผู้หญิงดี ๆ เท่านั้นที่ควรค่าแก่การหลับนอน” (ร้อยละ 79.5) รวมทั้งคำนิยามที่ว่า “การเปิดบริษัทเด็กสาวแรกรุ่นทำให้ดีต่อสุขภาพกาย-จิต” (ร้อยละ 28.2) ส่วนกลุ่มหญิงที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ที่มีอาชีพนักร้องนักแสดง ช่างเสริมสวย ซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงเดิมนั้น เป็นที่เข้าใจส่วนใหญ่ว่าเป็นกลุ่มที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างต่ำ คลุกคลีอยู่กับวงการที่เกี่ยวกับสิ่งบันเทิงเริงรมย์ ซึ่งเสี่ยงที่จะติดเชื้อเอดส์ จึงไม่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่คาดหวังในปัจจุบัน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า กลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมทางเพศในคดีข่มขืนในสายตาของอาชญากรรมทางเพศ คือ กลุ่มเด็กหญิงแรกรุ่น อายุระหว่าง 11-15 ปีที่เป็นนักเรียน นักศึกษา

2. เกี่ยวกับเรื่องเหยื่ออาชญากรรมทางเพศในสายตาของอาชญากร

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย ได้กล่าวเกี่ยวกับผู้กระทำผิดทางเพศว่าในสายตาของ “ผู้กระทำผิดทางเพศคดีข่มขืน” ได้จัดลำดับความสนใจเหยื่อของตนโดยมีเลือกเหยื่อ ดังนี้

อันดับแรก“รูปร่างหน้าตา” ได้แก่ หุ่นดี, ขาวอวบ, ขาสวย และหน้าอกใหญ่

อันดับที่สอง“การแต่งกาย” ได้แก่ นุ่งสั้น, รัดรูป, เสื้อ/ชุดบาง และสายเดี่ยว/เกะอก

อันดับสาม“การที่เหยื่อเปิดโอกาสให้” ได้แก่ เหยื่อยอมติดตามไปด้วย, ใกล้ชิดสนิทสนม, เหยื่อมีอาการมึนเมา และเหยื่อผ่านมาในที่เปลี่ยวตามลำพัง

นอกจากนี้ยังสรุปว่าลักษณะของเหยื่อน่าสนใจ ในสายตาของผู้กระทำผิดทางเพศอันดับแรกสุดจะเป็นเรื่องของสรีระความได้สัดส่วนงดงามแห่งเรือนร่างของผู้หญิง ไม่ว่าจะเป็น “หุ่นดี-ขาวอวบ-ขาสวย-หน้าอกใหญ่” ก็ตามแต่ “การแต่งกาย” ที่เหมาะสมของผู้หญิงจะช่วยให้ผู้หญิงปลอดภัยจากสายตาของผู้ที่จ้องหาโอกาสประกอบอาชญากรรมทางเพศได้มากขึ้น ขณะเดียวกัน แม้ผู้หญิงคนนั้น จะมีได้มีรูปร่างหน้าตาที่เตะตาแต่หากแต่งกายในลักษณะ “นุ่งสั้น-รัดรูป-เสื้อ/ชุดบาง-สายเดี่ยว/เกะอก” อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ก็จัดว่าเป็นผู้ที่ตกอยู่ใน “เสื้อผ้าอาภรณ์ที่เป็นภัยแก่ตัว” คือเสี่ยงต่อการถูกข่มขืนเช่นกัน เนื่องจากเสื้อผ้าการแต่งกายลักษณะที่ล่อแหลมนี้เป็นการ “สื่อสาร” สัญลักษณ์ที่เรียกกันว่า “ภาษาท่าทาง” (Body Language) ในการ “ท้าทายเชิญชวน” ไปยังบรรดาชายหนุ่มทั่วไปให้เหลียวมองและนิยมชมชอบเธอ แต่ขณะเดียวกัน “อาชญากรรมทางเพศ” ก็ได้รับ “สาร” ที่เธอส่งออกมาด้วยเช่นกัน ความเสี่ยงจึงตกแก่ผู้หญิงที่แต่งกายด้วย “เสื้อผ้าอาภรณ์ที่เป็นภัยแก่ตัว” เหล่านี้ รวมทั้งต่อผู้หญิงอื่น ๆ ที่เผชิญผ่านเข้ามา ในเวลาและสถานที่เหมาะสมกับการสุงอมนของอารมณ์ความรู้สึกดังกล่าวเช่นกัน ส่วนการที่เหยื่อเปิดโอกาสให้ ด้วยการ “ยอมติดตามไปด้วย-ใกล้ชิดสนิทสนม-ลักษณะท่าทีและพฤติกรรม-เหยื่อมีอาการมึนเมา-ผ่านมาในที่เปลี่ยวตามลำพัง” นั้น มีลักษณะที่แสดงออกเป็น “พฤติกรรม” ค่อนข้างชัดเจน ซึ่งเรียกว่าเป็นเหยื่อที่จูงใจให้เกิดอาชญากรรม (Precipitate Victims) กล่าวคือ พฤติกรรมอันปราศจากความตั้งใจของเหยื่อ กลับส่งเสริมจูงใจหรือล่อใจให้อาชญากรประกอบอาชญากรรมต่อเหยื่อที่เป็นตัวล่อ เช่น การเดินคนเดียวไปในที่มีตรกร้าง เป็นต้น ซึ่งเหยื่อควรจะไตร่ตรองได้ว่าเป็นการกระทำตนให้เสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมทางเพศแก่ตน

3. ปัจจัยเกี่ยวกับสถานที่และช่วงเวลา

การศึกษาของ จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย พบว่า การข่มขืนส่วนใหญ่เกิดขึ้นในบ้านของผู้กระทำผิดเอง (ร้อยละ 36.7) รองลงมา เกิดขึ้นในบ้านญาติ ร้อยละ 20.9 ในบ้านเพื่อน คนรู้จัก (ร้อยละ 20.5) ส่วนที่เกิดในที่อื่น ๆ ได้แก่บริเวณที่สังคมมักรู้สึกว่ามีความเสี่ยงสูงนั้นแท้ที่จริงแล้ว

กลับมีการเพิ่มขึ้นเกิดขึ้นน้อยมาก คือ บริเวณโรงพยาบาลศูนย์การค้า มีการเพิ่มขึ้นเกิดขึ้นเพียงร้อยละ 4.5 และบริเวณพวงห้อยข้างทางเดิน มีการเพิ่มขึ้นเกิดขึ้นเพียงร้อยละ 2.9 เท่านั้น

ในเรื่องช่วงเวลาเกิดเหตุ ความถี่ที่พบส่วนใหญ่เกิดขึ้นในช่วงเวลาเด็ก คือ 22.01-02.00 น. คิดเป็นร้อยละ 34.5 รองลงมาเกิดช่วงเวลา 18.01-22.00 น. กล่าวโดยสรุปได้ว่า กลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมทางเพศในคดีข่มขืนในสังคมไทยปัจจุบัน ในความเป็นจริงและในโลกทัศน์ของอาชญากรรมทางเพศ คือ กลุ่มเด็กหญิงแรกเริ่ม อายุระหว่าง 11-15 ปี ที่เป็นนักเรียน นักศึกษา ซึ่งอยู่บ้านเพื่อน คนรู้จัก ในช่วงเวลา 22.01-02.00 น. มีรูปร่างหน้าตาดี แต่งกายหล่อแหลมและไม่ระมัดระวังตัว

สรุปว่าข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเกี่ยวกับการตกเป็นเหยื่อการล่วงละเมิดทางเพศเปลี่ยนแปลงไปจากการศึกษาและความเข้าใจเดิม จากการค้นคว้าเอกสารที่รวบรวมได้ทำให้ทราบว่า มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการถูกล่วงละเมิด ดังนี้

1. ปัจจัยด้านพฤติกรรมที่จะตกเป็นเหยื่อ อาจมีลักษณะท่าทางที่เชื่องชวน ยั่วเย้า หรือเป็นผู้มีส่วนร่วมให้เกิดเหตุการณ์ในลักษณะที่ยอมติดตามไปด้วยเมื่อถูกเชื้อเชิญ หรือเป็นผู้ที่เริ่มต้นก่อนที่อยากมีความสัมพันธ์ด้วย แต่ไม่คิดจะถึงขั้นมีเพศสัมพันธ์

2. ปัจจัยด้านลักษณะทางร่างกายที่อ่อนแอตามธรรมชาติ เช่น เป็นเด็ก เป็นผู้หญิงที่ตัวเล็ก รูปร่างผอม เป็นกลุ่มเสี่ยงมากที่สุดที่จะตกเป็นเหยื่อ เนื่องจากคาดเดาได้ว่าจะไม่มีการโต้ตอบได้

3. ปัจจัยด้านบุคลิกภาพ ถ้ามีลักษณะที่ไม่เชื่อมั่นในตนเอง ลักษณะเหม่อลอย ไม่ระมัดระวังตัว คนที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เห็นตัวเองเป็นคนมีปมด้อย มักจะยอมจำนนต่อทุกคนและทุกสถานการณ์ มีความคิดในแง่ลบกับตนเอง ไม่กล้าแสดงออกถึงความต้องการที่แท้จริงของตน จะทำให้ตกเป็นเหยื่อได้ง่าย (สุดสงวน สุธีสร, 2543)

4. ปัจจัยด้านสถานที่ มีผู้ศึกษาทั้งต่างประเทศ และในประเทศได้ข้อมูลตรงกันว่า สถานที่เสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมทุกประเภท ได้แก่ ถนน สวนสาธารณะ รถยนต์รับจ้าง ที่อยู่อาศัย ร้านที่จำหน่ายเครื่องดื่มและสุรา สถานบันเทิง ห้างสรรพสินค้า สถานที่เปลี่ยวริบตาคน

5. ปัจจัยด้านครอบครัวที่มีความเป็นอยู่ที่ย่ำแย่ ทุกคนต้องออกจากบ้านเพื่อหางานทำไม่มีเวลาดูแลอบรมลูกหลาน ทำให้เด็กไม่รู้จักหรือระมัดระวังตนเองในการปกป้องตนเองให้รอดพ้นจากสถานการณ์ที่มีความเสี่ยง

6. ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม สังคมที่มีเศรษฐกิจตกต่ำโอกาสที่จะเกิดอาชญากรรมทุกประเภทสูงขึ้นได้จากการต้องดิ้นรนต่อสู้กับการดำรงชีวิต ขาดความเอื้ออาทรผู้อื่น การกระทำต่าง ๆ ที่จะให้ได้มาในสิ่งที่ต้องการในทุก ๆ ด้าน จึงใช้ความรุนแรง รวมทั้งความต้องการตอบสนองทางเพศ

7. ปัจจัยด้านหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหน่วยงานทางกระบวนการยุติธรรม ถ้าการดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพ ประชาชนในสังคมต้องรู้ว่าต้องระมัดระวังตนเองในทุกสถานการณ์อย่างไร และไม่หวังพึ่งแต่ผู้อื่น

8. ปัจจัยด้านความรู้และความเชื่อที่ถูกต้องเกี่ยวกับการถูกล่วงละเมิดทางเพศ เพื่อให้เกิดการมีพฤติกรรมป้องกันตนเองได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ปลูกฝังได้ตั้งแต่ยังเป็นเด็ก โดยการให้รู้จักสิทธิในตัวเองไม่ให้ผู้อื่นก้าวล้ำ อันจะนำไปสู่การล่วงละเมิดต่อไป

การนำความรู้เหล่านี้มาศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจ และฝึกเป็นพฤติกรรมที่ประจำเป็นบุคลิกภาพที่ทำให้ผู้อื่นไม่กล้าล่วงล้ำในสิทธิของตนในเด็กหญิงวัยรุ่น จะทำให้เกิดความคิดและค่านิยมที่เปลี่ยนไปของผู้กระทำผิดอาชญากรรมทางเพศอย่างค่อยเป็นค่อยไปได้ ดังที่สังคมในประเทศตะวันตกได้มีการปลูกฝังเยาวชนของเขาตั้งแต่วัยเด็กและทำอย่างต่อเนื่องทำให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเองในทุก ๆ เรื่อง

1.3 แนวคิดเรื่องการป้องกันอาชญากรรม

นักอาชญาวิทยาหลายท่านได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความหมายของการป้องกันอาชญากรรมไว้ ดังต่อไปนี้ (อ้างถึงใน นวลจันทร์ ทศนชัยกุล, 2541, น. 275-276)

Allen (1981) กล่าวว่า การป้องกันอาชญากรรมหมายถึง ความพยายามหรือการเตรียมการหรือการยับยั้งการกระทำผิดมิให้เกิดขึ้น

Sutherland and Cressey (1974) ได้ให้ความหมายของการป้องกันอาชญากรรมว่าเป็นความพยายามที่จะสกัดกั้นล่วงหน้ามิให้อาชญากรรมเกิดขึ้น

Reckless (1967) ให้ความหมายของการป้องกันอาชญากรรมว่าเป็นความพยายามที่จะสกัดกั้นล่วงหน้ามิให้อาชญากรรมเกิดขึ้น ในขณะที่การแก้ไข หมายถึง การลดการกระทำผิดซ้ำสอง

Whisenand ได้กล่าวว่า การป้องกันอาชญากรรมเป็นการกระทำที่สังคมและชุมชนจัดการขึ้นเพื่อจำกัดพฤติกรรมของอาชญากรทั้งหลาย สิ่งที่สังคมและสมาชิกในชุมชนร่วมกันกระทำขึ้น อาจทำในรูปขององค์กรหรือโครงการต่าง ๆ

กองบัญชาการตำรวจนครบาล ได้ให้ความหมายการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมว่า หมายถึง การใช้มาตรการและวิธีการต่าง ๆ ที่จะไม่ให้เกิดอาชญากรรมขึ้น โดยอาจจำแนกออกเป็น การกำจัดต้นเหตุ การขัดขวางความปรารถนาที่จะกระทำผิด และการขจัดช่องโอกาสที่จะกระทำผิด ซึ่งทั้งหมดถือเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐบาล เอกชน และประชาชนร่วมมือกัน ซึ่งถือว่าเป็น

งานในหน้าที่ของตำรวจเป็นสำคัญ รวมตลอดจนถึงการใช้มาตรการต่าง ๆ ระวังเหตุการณ์กระทำผิด การจับกุม การควบคุมอาชญากรรมเพื่อป้องกันมิให้อาชญากรรมกลับมากระทำซ้ำความผิดอีก การพิจารณาการลงโทษอาชญากรรมให้เกิดความเช็ดหลาบทั้งยังเป็นการเตือนใจแก่ผู้ที่จะคิดจะประกอบอาชญากรรมอีกประการหนึ่ง โดยอาจจะเป็นการป้องกันและระงับเหตุในการเกิดอาชญากรรม การป้องกันยังเป็นการสืบสวนปราบปรามในการติดตามจับกุมภายหลังจากเกิดเหตุแล้ว

นวลจันทร์ ทศนชัยกุล (2541, น 39-40) กล่าวว่า การป้องกันอาชญากรรมเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดกฎหมายที่ทำลายความปลอดภัยของสังคม ความสงบสุขเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน เพื่อให้บุคคลมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งป้องกันมิให้เกิดเหตุร้ายอันเป็นเหตุให้สมาชิกในสังคมเสียหายหรือบาดเจ็บ ไม่ว่าจะด้วยเจตนา ประมาท หรือความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ในการกระทำก็ตาม

การป้องกันอาชญากรรมเป็นการแสดงว่ามาตรการต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ตาม จะต้องได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง 3 ฝ่าย ได้แก่

1. ตัวผู้กระทำผิด
2. ชุมชนที่อยู่อาศัย
3. เจ้าหน้าที่ของรัฐ

สุดสงวน สุธีสร (2546, น. 95-96) ได้ให้ความหมายของคำว่า “การป้องกันอาชญากรรม” หมายถึง การคาดการณ์หรือประเมินล่วงหน้าเกี่ยวกับช่องทางหรือโอกาสของการกระทำผิด หรือสภาพอาชญากรรมที่เกิดขึ้น รวมทั้งความพยายามที่จะกระทำการใด ๆ เพื่อเป็นการสกัดกั้นมิให้มีการกระทำผิดใด ๆ เกิดขึ้น

C. Ray Jeffery (1977 อ้างถึงใน นัทธี จิตสว่าง, 2537, น. 53-55) ซี.เรย์ เจฟเฟอร์รี กล่าวว่า การควบคุมอาชญากรรมจะมีความแตกต่างกับวิธีการลดอาชญากรรม กล่าวคือ การป้องกันเป็นการควบคุมอาชญากรรมโดยตรง และเป็นการป้องกันก่อนที่อาชญากรรมจะเกิดขึ้น ซึ่งการควบคุมโดยตรงประกอบไปด้วยการใช้มาตรการของการลดช่องทางหรือโอกาสในการกระทำผิด ส่วนการลดอาชญากรรมเป็นการควบคุมอาชญากรรมโดยอ้อม มาตรการโดยอ้อมที่นำมาใช้ได้แก่ การอบรมวิชาชีพ การให้การศึกษา การจำคุก การคุมประพฤติ และการพักการลงโทษ

เจฟเฟอร์รี ได้เสนอให้มีการป้องกันอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อม และวิศวะพฤติกรรม ซึ่งเป็นแนวทางในการป้องกันอาชญากรรมแนวใหม่ โดยเน้นการลดช่องโอกาสในการเกิดอาชญากรรม จัดเป็นการป้องกันอาชญากรรมโดยตรงก่อนที่อาชญากรรมจะเกิดขึ้น โดยเน้นที่การลดช่องโอกาสในการประกอบอาชญากรรมโดยการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ให้ความสำคัญการตกเป็นเหยื่อ และการใช้ระบบการป้องกันภัย

คณะกรรมการของประธานาธิบดีด้านการบังคับใช้กฎหมายและบริหารงานยุติธรรม (The President's Commission on Law Enforcement and Administration of Justice, 1968 อ้างถึงใน นัทธี จิตสว่าง, 2539, น. 55) ระบุว่า การป้องกันอาชญากรรมครอบคลุมถึงกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดเงื่อนไขทางสังคมที่มีส่วนสัมพันธ์กับอาชญากรรม การปรับปรุงความสามารถของกระบวนการยุติธรรมที่จะสืบหาจับกุม ตัดสินลงโทษ และปรับผู้กระทำผิดให้กลับเข้าสู่สังคม รวมทั้งการลดสภาพการณ์ที่อาชญากรรมมีโอกาที่จะเกิดขึ้นได้ง่าย

การป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

การป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมยังไม่มีมาตรการที่ชัดเจนว่าควรเป็นไปในรูปแบบใด ซึ่ง สุดสงวน สุธีสร (2543, น. 22-29) ได้แบ่งแยกแนวทางป้องกันได้เป็น 4 ลักษณะ คือ

1. การป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมโดยตัวเอง หมายถึง การระมัดระวังไม่ให้ตัวเองไปอยู่ในสถานการณ์ที่ล่อแหลมต่อการเป็นเหยื่อ เช่น ไม่เดินตามลำพังในที่เปลี่ยวในเวลา กลางคืน ไม่ไปเที่ยวแหล่งเริงรมย์ที่มักมีเหตุทะเลาะวิวาท เป็นต้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมเน้นที่วิจารณ์ญาณของบุคคลแต่ละคน ว่าอะไรควรทำมากน้อยเพียงใด การกระทำใดสมควรหรือไม่ การขัดเกลาทางสังคมจึงมีส่วนต่อแนวความคิดนี้เป็นอย่างมาก เช่น พ่อแม่อบรมลูกไม่ให้คบกับคนไม่ดี เป็นต้น

การป้องกันโดยตัวเองอาจเป็นในลักษณะการต่อสู้ หมายถึง แต่ละคนได้รับการฝึกฝนอบรมให้รู้จักและมีทักษะในการใช้ศิลปะป้องกันตัว เมื่อมีเหตุการณ์เลวร้ายเกิดขึ้น จะเห็นได้ว่า ผู้หญิงสมัยนี้มักเรียนศิลปะการป้องกันตัว การเรียนรู้ศิลปะป้องกันตัวต่าง ๆ มีวัตถุประสงค์ให้ผู้ได้รับการอบรมรู้จักวิธีการในการป้องกันตัวของตัวเองเมื่อเกิดเหตุร้ายขึ้น สามารถเอาตัวรอดจากเหตุการณ์วิกฤตได้ บางครั้งอาจช่วยเหลือผู้อื่นได้อีกด้วย

การป้องกันโดยตัวเอง ในลักษณะที่มีความตื่นตัวต่อสภาพแวดล้อมที่ดำเนินอยู่ในสังคม เป็นคนช่างสังเกต สนใจข่าวสารของบ้านเมือง เมื่อมีความตื่นตัวและสนใจต่อความเป็นไปของสังคมแล้ว ทำให้คน ๆ นั้น สามารถมีชีวิตอยู่อย่างปลอดภัยในสังคมได้

2. การป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมโดยเพื่อนบ้าน หรือชุมชน หมายถึง การปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อเพื่อนบ้านหรือชุมชน ในที่นี้ คือ ความห่วงใยอาทร ให้ความร่วมมือร่วมใจดูแลซึ่งกันและกัน การปลูกฝังค่านิยมทัศนคติดังกล่าวควรปลูกฝังตั้งแต่เด็ก เพื่อให้คนในชุมชนมีความรับผิดชอบซึ่งกันและกัน มีการอุดหนุนเกื้อกูลกัน ช่วยเหลือเมื่อมีเหตุร้ายเกิดขึ้น

3. การป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมโดยรัฐ หมายถึง การที่รัฐจัดหาบริการในด้านการป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมให้แก่สมาชิกในสังคมทุกคน โดยไม่คำนึงถึงเพศอายุ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม โดยอาจจัดในรูปแบบดังต่อไปนี้ คือ

(1) สายตรวจ โดยจัดตรวจตามจุดต่าง ๆ ที่น่าจะเป็นสถานที่ล่อแหลมต่อการเกิดอาชญากรรม เพราะการจัดสายตรวจเป็นการตัดช่องโอกาสของการกระทำผิดของอาชญากรได้

(2) การจัดอบรมโครงการตำรวจชุมชน-มวลชนสัมพันธ์ โดยมุ่งให้ตำรวจกับประชาชนได้รู้จัก และสร้างความเข้าใจอันดีแก่กัน ทำให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ไม่เกิดอคติและการต่อต้าน ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมและการเคารพกฎหมายมากกว่าละเมิดกฎหมาย ทำให้ปัญหาอาชญากรรมลดลง

(3) สายสืบ สืบหาผู้กระทำความผิดมาลงโทษเพื่อความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายและความเป็นธรรมในสังคม ผู้ก่อความเสียหายแก่ผู้อื่นย่อมได้รับโทษ ดังนั้นตำรวจจึงมีหน้าที่สืบเสาะแสวงหาผู้กระทำความผิดมาลงโทษ เพื่อป้องกันไม่ให้คนในสังคมเอาเยี่ยงอย่าง และตัวผู้กระทำความผิดเองเมื่อตระหนักถึงประสิทธิภาพของกฎหมายจะไม่กระทำความผิดอีก อนึ่ง การนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษเท่ากับเป็นการแยกผู้กระทำความผิดออกจากสังคม ถือได้ว่าเป็นการป้องกันคนในสังคมให้ปลอดภัยต่อภัยร้ายแรงจากผู้กระทำความผิดได้

(4) การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ วิธีการป้องกันตัวเอง โดยตำรวจเล็งเห็นประโยชน์ว่าประชาชนควรจะได้ทราบ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านหลักการ วิธีการปฏิบัติเพื่อความปลอดภัย อันเป็นการตัดช่องโอกาสในการกระทำความผิดนั่นเอง

4. การป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมโดยลักษณะผสมผสาน คือ การนำแนวทางดังกล่าวมาทั้งหมดมาผสมผสานกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม เป็นต้นว่า รัฐกับชุมชนร่วมมือกันทำโครงการร่วมกันในการป้องกันอาชญากรรมหรือการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม เช่น โครงการวิทยุสมัครเล่นเพื่อป้องกันอาชญากรรม เป็นต้น

1.4 แนวคิดเรื่องการป้องกันการถูกล่วงละเมิดทางเพศ

เป็นเรื่องที่หลายประเทศทางตะวันตกให้ความสำคัญ มีทั้งผลงานวิจัยศึกษามากมาย และโครงการสำหรับเด็ก และเยาวชนที่สอนเกี่ยวกับเรื่อง การรู้จักป้องกันตนเอง ทั้งในรูปแบบการฝึกปฏิบัติ และการทำบทบาทสมมติให้เป็นบทเรียนที่นำไปใช้ได้จริง โดยโครงการส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่เด็กวัยรุ่นที่มีความเสี่ยงมากที่สุด เพราะต้องปรับตัวต่อการเผชิญโลกภายนอก

สำหรับประเทศไทย เริ่มมีผู้ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตัวเพื่อเป็นการป้องกันตนเองจากการตกเป็นเหยื่อ และผลงานวิจัยได้แก่

สิรินทร์ ศรประสิทธิ์ (2545, น 65) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมหรือการกระทำใด ๆ ที่กลุ่มนักเรียนหญิงควรให้ความสำคัญและนำไปปฏิบัติเพื่อการป้องกันการล่วงเกินทางเพศ ได้แก่

1. พฤติกรรมการแต่งกาย คือ การไม่แต่งกายล่อแหลม เช่น การใส่สายเดี่ยว นุ่งสั้น รัตรูปจนเห็นสัดส่วน เปิดเผยเห็นเนินอกและสะโพก

2. พฤติกรรมทางวาจา คือ ไม่ใช้คำพูดที่มีลักษณะเชยชวน ทำทนาย หรือยั่วเย้าอารมณ์ทางเพศ

3. พฤติกรรมการเที่ยวเตร่ คือ การไม่เที่ยวกลางคืนหรือเที่ยวในสถานเริงรมย์

4. พฤติกรรมการใช้สารเสพติด คือ ไม่ดื่มสุราของมึนเมา หรือยาเสพติด

5. พฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้สื่อ คือ การไม่เปิดรับสื่อลามก ทั้งทางหนังสือ วีดีโอ โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

6. พฤติกรรมเกี่ยวกับการเดินทาง คือ การไม่ไปในสถานที่เปลี่ยว หรือไม่อยู่ลำพังในที่ที่ไม่ปลอดภัย

7. พฤติกรรมการคบเพื่อน คือ การไม่คบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง เช่น ชอบเที่ยวกลางคืน แต่งตัวล่อแหลม พูดเชยชวน ทำทนายเพศตรงข้าม

8. พฤติกรรมการใช้ศิลปะป้องกันตัว คือ การฝึกศิลปะป้องกันตัว เช่น ยูโด คาราเต้ เป็นต้น และการใช้อุปกรณ์ทุ่นแรง เช่น อุปกรณ์ไฟฟ้า สปริงต่าง ๆ เป็นต้น

สภาสตรีสังคมแห่งชาติ (2548) กล่าวถึงการป้องกันตนเองจากภัยผู้หญิง ว่า

1. หลีกเลี่ยงการอยู่ในสถานที่เปลี่ยวหรือสถานที่ที่ไม่ปลอดภัยต่อสวัสดิภาพของสตรี เช่น มุมตึก ลานจอดรถ สถานเริงรมย์ต่าง ๆ

2. เลือกใช้พาหนะเดินทาง โดยคำนึงถึงความปลอดภัย และแจ้งให้ครอบครัวทราบว่า จะไปไหน

3. ฝึกสังเกตสิ่งรอบตัว กรณีที่สังเกตเห็นสิ่งผิดปกติจะได้หลีกเลี่ยงและป้องกันได้ เช่น มีคนติดตามอย่างมีพิรุธ ไม่ควรเข้าบ้านตนเอง แต่ควรไปหาเพื่อนที่นำไว้วางใจได้ หรือไปสถานีตำรวจ

4. หากจะถูกล่วงละเมิดทางเพศหรือทำร้ายร่างกาย ต้องตั้งสติ และหาทางออกที่ปลอดภัย เช่น พุดถ่วงเวลา และหาทางหนีหรือวิ่งหนีไปไหน ๆ แต่หากคนร้ายมีอาวุธต้องคิดถึงการรักษาชีวิตไว้ก่อน

5. เรียนรู้ทักษะศิลปะการต่อสู้ และการป้องกันตนเอง

6. เมื่อตัดสินใจทำงานใด ๆ ต้องตรวจสอบข้อมูลจากผู้รู้ หรือแหล่งงานให้แน่ชัดเสียก่อน

สำนักงานแผนและงบประมาณ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (อ้างถึงใน ลดาวัลย์ รุ่งเรือง พัฒนา, 2548) กล่าวถึงพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการข่มขืนกระทำชำเราว่า

1. ไม่ควรแต่งกายด้วยการใช้เสื้อผ้าที่ยั่วยวนอารมณ์ผู้ขายการแต่งกายของผู้หญิงควรรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีเอาไว้ เพราะการแต่งกายที่เลียนแบบชาวตะวันตกด้วยการใส่เสื้อผ้าที่โชว์สัดส่วน เป็นชนวนอย่างหนึ่งที่ก่อให้เกิดการข่มขืนกระทำชำเราหรืออนาจารขึ้นได้
2. ผู้หญิงไม่ควรเดินทางไปไหนมาไหนคนเดียวโดยลำพัง ในซอยเปลี่ยวหรือค้ำมืด
3. ไม่ควรขึ้นรถจักรยานยนต์เมื่อมีคนแปลกหน้าชวนให้ขึ้น
4. เมื่อมีคนมาตีสนิททำนองรู้จัก หรือเป็นเพื่อนเก่ามาก่อน แต่ความจริงแล้วไม่เคยรู้จักกันมาก่อน ให้พยายามหลีกเลี่ยงเสีย
5. พยายามหลีกเลี่ยงไม่ไปไหนมาไหนกับคนที่ไม่สนิท
6. เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องออกนอกบ้านในยามค่ำคืนและไม่สามารถที่จะให้ใครติดตามไปด้วยได้ ควรบอกให้ทางบ้านทราบว่าจะไปที่ไหน ไปพบใคร ไปอย่างไร และกลับเมื่อไหร่ เพราะอาจจะถูกบุคคลที่ต้องการจะไปหลอกลวงไปในทางที่ไม่ดีได้ ควรพกพาบัตรประจำตัวประชาชน ด้วยทุกครั้งเมื่อออกจากบ้าน

2. การล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กผู้หญิง

2.1 สถิติการละเมิดทางเพศต่อเด็กผู้หญิง

ศรีเวียง ไพโรจน์กุล (2544, น. 19-21) กล่าวว่าในต่างประเทศอุบัติการณ์ของการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เป็นผลมาจากการตื่นตัวเกี่ยวกับเรื่องนี้ของสังคมที่เพิ่มขึ้น ทำให้มีการรายงานหรือเปิดเผยมากขึ้น จากรายงานของ National Child Abuse and Neglect System (NCANDS) ประเทศสหรัฐอเมริกา ปี1996 การล่วงละเมิดทางเพศเด็กพบร้อยละ 12 ของรายงานการทารุณกรรมในเด็กทั้งหมด ซึ่งพบปีละล้านราย นอกจากนี้ยังพบว่าการศึกษาการล่วงละเมิดทางเพศอุบัติการณ์จะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาข้อมูลมีการเข้าถึงเพียงใด การศึกษาในชุมชนโดยวิธีใช้ self questionnaire สอบถามในนักศึกษา หรือประชาชนทั่วไป พบอุบัติการณ์ของการเคยถูกล่วงละเมิดทางเพศในวัยเด็กมีร้อยละ 12-38 และพบว่าเด็กที่ตกเป็นเหยื่อร้อยละ 75 เป็นเด็กผู้หญิง ถูกล่วงละเมิดโดยบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลที่เด็กรู้จัก ส่วนเด็กชายพบน้อยกว่า และเด็กชายมักถูกล่วงละเมิดโดยบุคคลนอกครอบครัว

ปัจจัยเสี่ยงในเด็กที่มีโอกาสตกเป็นเหยื่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ ได้แก่

- เด็กเล็กที่ยังไม่สามารถพูดจาหรือสื่อสารได้
- เด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าหรือบกพร่อง

- เด็กที่มีโรคเรื้อรังหรือมีความพิการทางร่างกาย
- เด็กที่อยู่ลำพังกับบิดา โดยไม่มีผู้ปกครองอื่นคุ้มครอง
- บิดาหรือมารดามีประวัติเคยถูกล่วงละเมิดทางเพศในวัยเด็กมาก่อน
- ประวัติของการที่เคยมีการล่วงละเมิดทางเพศมาก่อนในครอบครัว
- มีสมาชิกชายเข้ามาอาศัยอยู่ในบ้าน
- ขาดการควบคุมสติเนื่องจากการดื่มสุรา หรือเสพยาเสพติด
- มารดาหมดสมรรถภาพทางเพศหรือปฏิเสธที่จะตอบสนองทางเพศต่อบิดา

ผู้ล่วงละเมิดเด็ก ส่วนใหญ่เป็นชาย มีเพียงร้อยละ 5-15 ที่เป็นเพศหญิง (Faller, 1989) ผู้ล่วงละเมิดที่เป็นเพศหญิงมักกระทำต่อเด็กชาย อายุที่พบในปัจจุบันมีแนวโน้มลดลง และมีจำนวนไม่น้อยที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ความสัมพันธ์กับเด็ก จากการส่งต่อมาทางบุคลากรทางการแพทย์ และได้เก็บข้อมูลพบว่าผู้ล่วงละเมิดเป็นบุคคลในครอบครัว Bentovim (1989) พบร้อยละ 75 ในจำนวนนี้เป็นบิดาผู้ให้กำเนิด ร้อยละ 46 เป็นบิดาเลี้ยงร้อยละ 27 ในการศึกษาอุบัติการณ์ในชุมชนทั่วไปของประเทศสหรัฐอเมริกา พบร้อยละ 50 ของการล่วงละเมิดทางเพศเกิดจากบุคคลนอกครอบครัว

ในประเทศไทยจากการเก็บสถิติการให้ความช่วยเหลือเด็กของมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กตามตารางที่ 2.2-2.4 ในปี 2547

ตารางที่ 2.2

สถิติการช่วยเหลือเด็ก มุลินนิศุนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก เดือนมกราคม-ธันวาคม 2547

ผู้เสียหาย (เพศ, อายุ, การศึกษา)

กรณี	เพศ		อายุ						ไม่ทราบ	การศึกษา									รวม	
	ชาย	หญิง	ต่ำกว่า 1 ปี	1-6 ปี	7-9 ปี	10-12 ปี	13-17 ปี	18 ปี ขึ้นไป		ต่ำกว่า ป.1	ป.1-ป.6	ม.1-ม.3	ม.4-ม.6	ปวช.	ปวส.	ป.ตรี	อายุไม่ถึงเกณฑ์	ไม่ได้รับการศึกษา		ไม่ทราบ
ล่วงเกินทางเพศ	0	75	1	15	15	5	34	2	3	7	17	19	3	1	0	1	4	0	23	75
ทำร้ายร่างกาย	10	4	2	4	3	4	1	-		1	3	2	0	0	0	-	4	2	2	14
แรงงานเด็ก	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
โสเภณี	-	2	-	-	-	-	1	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1
หาย-ลักพา	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
อื่น ๆ	3	4	0	1	1	0	3	1	1	0	1	2	0	0	0	-	0	2	2	7
รวม	14	85	3	20	19	9	40	4	4	8	23	23	3	2	0	1	8	4	27	99

ตารางที่ 2.3

สถิติการช่วยเหลือเด็ก มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กเดือนมกราคม-ธันวาคม 2547

ผู้เสียหาย (สถานภาพครอบครัว, ภูมิฐานะ, สถานที่เกิดเหตุ)

กรณี	สถานภาพครอบครัว				ภูมิฐานะผู้เสียหาย								รวม	สถานที่เกิดเหตุ								รวม
	พ่อแม่อยู่ด้วยกัน	พ่อแม่หย่าร้าง/แยกทางกัน	อื่นๆ	ไม่ทราบ	กท.	บริเวณศาล	เหนือ	อีสาน	กลาง	ใต้	ตปท.	ไม่ทราบ		กท.	บริเวณศาล	เหนือ	อีสาน	กลาง	ใต้	ต่างประเทศ	ไม่ทราบ	
ล่วงเกินทางเพศ	22	26	12	15	9	3	3	9	15	3	0	33	75	29	10	3	6	17	3	-	7	75
ทำร้ายร่างกาย	6	4	1	3	12	1	0	1	0	0	0	0	14	13	1	0	0	0	0	-	0	14
แรงงานเด็ก	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
โสเภณี	-	-	2	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	1	-	2
หาย-ลักพา	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
อื่นๆ	1	2	1	3	6	0	0	0	0	0	0	1	7	6	0	0	0	0	0	-	1	7
รวม	30	32	16	21	28	4	3	12	15	3	0	34	98	50	11	3	6	17	3	1	8	99

ตารางที่ 2.4

สถิติการช่วยเหลือเด็ก มุลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก เดือนมกราคม-ธันวาคม 2547

ผู้กระทำ (สถานภาพครอบครัว, ภูมิลำเนา, สถานที่เกิดเหตุ)

กรณี	เพศ			อายุ						ความสัมพันธ์																				รวม			
										บุคคลภายในครอบครัว										บุคคลภายนอกครอบครัว													
																				คนใกล้ชิด											คนแปลกหน้า		
											ชาย	หญิง	ไม่ทราบ	ต่ำกว่า 13 ปี	13-17 ปี	18-24 ปี	25-59 ปี	60 ปีขึ้นไป	ไม่ทราบ	พ่อ	แม่	พ่อเลี้ยง	แม่เลี้ยง	ปู่/ตา	ยาย/ย่า	ลุงป้า/น้า/อา	ลูกพี่ลูกน้อง/พี่	น้ำเชย/ลุงเชย/อาเชย/พี่เชย	พ่อบุญธรรม		ครู	ภารโรง	พระ
ล่วงเกินทางเพศ	102	1	0	1	3	5	16	3	75	9	0	8	0	2	1	3	2	2	0	1	0	1	1	6	7	1	21	19	0	14	1	4	103
ทำร้ายร่างกาย	6	8	0	0	0	1	5	0	8	3	4	1	1	0	0	2	0	0	2	0	0	0			0	1	0	0	0	-	0	14	
แรงงานเด็ก	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0												
โสเภณี	2	-	-	-	-	-	-	-	2											-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	
หาย-ลักพา	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	
อื่น ๆ	4	3	-	0	0	0	0	0	7	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	-	0	7	
รวม	115	12	0	1	3	6	22	3	92	15	7	9	1	2	1	5	2	2	2	1	0	1	1	7	7	1	23	19	0	14	1	6	127

สถิติการช่วยเหลือเด็กที่ถูกล่อลวงละเมิดทางเพศ ดังตารางที่ 2.2-2.4 เป็นเพียงส่วนหนึ่งของอุบัติการณ์ที่เกิดขึ้นจะพบว่า ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อทั้งหมดเป็นเด็กผู้หญิง ช่วงอายุที่พบมากที่สุดคือ

13-17 ปี ร้อยละ 45.3 ไม่ทราบการศึกษาเป็นส่วนใหญ่ แต่ที่ทราบการศึกษายู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 25.3 มีสถานภาพครอบครัวบิดามารดาหย่าร้างหรือแยกทางสูงสุด รองลงมาเป็นสถานภาพอยู่ด้วยกัน เป็นผู้ที่ไม่ทราบภูมิฐานะเป็นส่วนใหญ่ และสถานที่เกิดเหตุเป็นที่กรุงเทพมหานครมากที่สุด ข้อมูลผู้กระทำต่อเด็กพบเป็นชายเกือบทั้งหมด มีทั้งที่เป็นบุคคลในครอบครัว และนอกครอบครัว เป็นจำนวนไม่แตกต่างกันมากนัก แต่ทั้งหมดส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่รู้จัก และคนที่อยู่ในชุมชน จะเป็นบุคคลแปลกหน้าเพียงร้อยละ 14

มูลนิธิเพื่อนหญิงได้รวบรวมสถิติและข้อมูลการล่อลวงละเมิดทางเพศในปี 2547 จากหนังสือพิมพ์รายวัน 5 ฉบับ ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ มติชน ข่าวสด และกรุงเทพธุรกิจ พบคดีที่เกิดขึ้นมีจำนวน 342 คดี

ตารางที่ 2.5

สถิติการล่อลวงละเมิดทางเพศ ปี 2547

ประเภท	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
1. ช่มชู้	141	41
2. ช่มชู้และฆ่า	22	6
3. พยายามช่มชู้	26	8
4. พยายามช่มชู้แต่ไม่สำเร็จจึงฆ่า	13	4
5. รุมโทรม	94	27
6. รุมโทรมและฆ่า	6	2
7. อนาจาร	40	12
รวม	342	100

กรณีช่มชู้เกิดขึ้นมากที่สุด จำนวน 141 คดี คิดเป็นร้อยละ 41 ในจำนวนนี้มีเด็กผู้ชายอายุ 17 ปี ช่มชู้เด็กหญิงอายุ 1 ขวบ 4 เดือนจนเสียชีวิต 1 คดี รองลงมาเป็นคดีรุมโทรม จำนวน 94 คดี คิดเป็นร้อยละ 27 ในจำนวนนี้มีเด็กหญิงอายุ 14 ปี ถูกรุมโทรมโดยกลุ่มวัยรุ่นจำนวน 13 คน และผู้กระทำเป็นคนรู้จัก

2.2 รูปแบบการล่วงละเมิดทางเพศ

รูปแบบของการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็ก มีลักษณะแตกต่างกันไปตามสภาพสังคม และสถานการณ์ที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับค่านิยม วัฒนธรรมของแต่ละสังคม แต่เนื่องจากสังคมไทยและหลายประเทศแถบเอเชีย ได้รับวัฒนธรรมตะวันตกมาอย่างเต็มรูปแบบโดยไม่ได้กลั่นกรอง รูปแบบการล่วงละเมิดทางเพศจึงมีลักษณะที่ไม่แตกต่างกัน

ศรีเวียง ไพโรจน์กุล (2544) ได้แบ่งรูปแบบของการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็ก ดังนี้

1. การล่วงละเมิดโดยไม่มีการสัมผัส ซึ่งได้แก่
 - การเปิดอวัยวะเพศให้เด็กดู
 - การให้เด็กดูภาพหรือวิดีโอโป๊
 - การสำเร็จความใคร่ต่อหน้าเด็ก
 - การทำกิจกรรมทางเพศให้เด็กดู
2. การล่วงละเมิดโดยการสัมผัส
 - การสัมผัส กอด จูบ ลูบคลำร่างกาย หรืออวัยวะเพศของเด็ก
 - การให้เด็กลูบคลำจับต้องอวัยวะเพศของผู้ใหญ่ หรือให้เด็กสำเร็จความใคร่ให้
 - การสอดใส่อวัยวะเพศ หรือสิ่งของอย่างอื่นทางช่องคลอด หรือทวารหนัก หรือทางปากของเด็ก
3. การใช้เด็กเพื่อหาผลประโยชน์
 - การใช้เด็กในการถ่ายภาพหรือวิดีโอโป๊
 - การใช้เด็กค้าประเวณี

เอกภพ อินทวิวัฒน์ (2542) ได้กล่าวถึงรูปแบบที่แบ่งตามหลักวิชาการออกเป็น 3 แบบ คือ

1. การข่มขืนตัวต่อตัว (single rape) อาจเป็นการข่มขืนที่ผู้หญิงไม่รู้เห็นเป็นใจด้วย หรืออาจมีส่วนรู้เห็นเป็นใจด้วย กรณีที่ผู้หญิงไม่รู้เห็นเป็นใจด้วย การข่มขืนจะรุนแรง ยิ่งเป็น คนรู้จักกันผู้หญิงมักจะสู้เต็มที่ และจะได้รับอันตรายมาก ส่วนกรณีที่ผู้หญิงมีส่วนรู้เห็นเป็นใจด้วย เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้มากที่สุด จะถูกว่าเป็นการให้ทำ

2. การโหมหนิง (multiple rape) คือผู้ชายตั้งแต่ 2 คนหรือมากกว่า มักจะมีการตีม เหล้าด้วยแบ่งได้เป็น 2 อย่างคือ

2.1 การข่มขืนคู่ (share rape) โดยผู้ชาย 2 คน

2.2 การข่มขืนหมู่ (group rape) โดยผู้ชายมากกว่า 2 คนขึ้นไป

3. การข่มขืนแล้วฆ่า (felony rape) มักจะเป็นตัวต่อตัวเป็นส่วนใหญ่ เหตุผลที่ฆ่าเพราะต้องการปิดปาก มีน้อยรายที่เป็นการกระทำเกิดกว่าเหตุโดยไม่ตั้งใจ และมีอีกกรณีหนึ่งคือ ฆ่าแล้วข่มขืน ซึ่งมักเกิดจากการที่ผู้หญิงต่อสู้หรือขัดขืน

เคนเน็ธ วูดเด็น (Kenneth Wooden อ้างถึงใน อัจฉรา สุวรรณศรี, 2543, น. 21) ได้ศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการถูกล่อลวงทางเพศ (Sex lure) ที่กระทำต่อเด็กโดยการสัมภาษณ์ผู้กระทำผิดทางเพศกับเด็กหลายร้อยคนพบว่า กลอุบายที่เหล่าอาชญากรทางเพศใช้นั้นเป็นการหลอกล่อชักชวนเด็กด้วยวิธีการต่าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้

1. ล่อลวงโดยอาศัยความรักความใกล้ชิด

ซึ่งผู้กระทำมักจะเป็นคนที่เด็กรู้จักมักคุ้น หรือคนที่เด็กเคารพรักใคร่ เช่น คนในครอบครัว ญาติ ครู คนดูแลเด็ก แพทย์ หรือแม้แต่พระ

2. ล่อด้วยของกำนัล หรือสินบน

เด็กอาจได้รับข้อเสนอในรูปแบบของขนม ของเล่นหรือไม่ก็รางวัลในรูปแบบต่าง ๆ

3. หลอกให้เล่นสนุก

การเล่นแบบเด็ก ๆ จะนำไปสู่การถูกเนื้อต้องตัวอย่างมีเลศนัย การเล่นในลักษณะที่ว่านี้อาจจะเป็นการเล่น จิกจี้ กอดปล้ำ ซ่อนเหรียญ หรือซ่อนหาในที่ลับกำบัง

4. หลอกด้วยการกุข่าวร้าย

การล่อลวงในลักษณะของการสร้างสถานการณ์แบบนี้ เป็นการพล็อตเรื่องขึ้นมาเพื่อลดแรงต้าน ขณะเดียวกันก็สร้างความสับสนและความวิตกกังวลให้เด็กไปด้วยพร้อมกัน

5. หลอกลวงว่าตนเองเป็นเจ้าของหน้าที่

เป็นการอาศัยประโยชน์จากความเป็นเด็ก ๆ มักจะเกรงเจ้าหน้าที่ คนร้ายพวกนี้จะแต่งตัวคล้ายตำรวจบ้าง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยบ้าง

6. เอาความมีชื่อเสียงหรือความอยากเด่นของเด็กมาล่อ

เด็กอาจได้รับสัญญาว่าจะให้เป็นนางแบบ หรือสนับสนุนให้เข้าประกวดนางงามแต่มีข้อแม้ว่า จะต้องเข้ารับการทดสอบเป็นการส่วนตัวเสียก่อน และมักจะได้รับการกำชับว่าจะต้องปกปิดเรื่องไว้เป็นความลับจากคุณพ่อ คุณแม่

7. ปิศาจในคราบดารา หรือมารในคราบนักบุญ

การทำมิดีมิร้ายกับเด็กหลายกรณีเกิดจากคนลามากในคราบของดาราการ์ตูนหรือขวัญใจเด็ก ๆ เคยมีตัวอย่างมาแล้วในนครลาสเวกัส คือเจ้าของร้านขายขนมชักชวนเด็ก ๆ ให้เข้าไปจัดปาร์ตี้ฉลองวันคริสต์มาสที่บ้านของตน โดยแต่งตัวเป็นซานตาคลอสผู้ใจดีแจกของขวัญให้เด็ก ๆ แล้วได้กระทำชำเราเด็กหญิงคนหนึ่ง

8. ปลุกเร้าด้วยสื่อ

เป็นการล่อลวงเด็ก โดยการใช้สื่อลามก เช่น สิ่งพิมพ์ วีดีโอ กระตุ้นความใคร่ของเด็ก จนมีอาจควบคุมอารมณ์ของตนได้ในที่สุด

9. แสรั้งมาของความช่วยเหลือกับเด็ก

การแก้งใจ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่คนลามกชอบใช้กับเด็ก อาจจะทำให้ไปถามเด็ก ๆ เพื่อขอความช่วยเหลือ เล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น อาจถามถึงสถานที่ที่ใคร ๆ ก็รู้จักกันแล้วเป็นอย่างดีว่าไปทางไหน หรือไม่ก็ให้ชวนให้เด็กช่วยเหลือของไปส่งที่บ้าน หรือรถยนต์ เป็นต้น

10. ล้างสมองด้วยเรื่องลึกลับ หรือความเชื่อ

การล่อลวงในลักษณะนี้จะแฝงมาในรูปแบบของเวทมนต์ หรือเรื่องลึกลับ การใช้พิธีกรรม เป็นการปฏิบัติทางจิตวิทยา ที่จะทำให้เด็กเชื่อถ้อยคำลอยตาม ลดแรงต้าน เป็นการล้างสมองได้ง่ายที่สุด เมื่อเด็กเกิดหลงใหลแล้ว จะนำไปสู่การชำเราทางเพศได้อย่างถาวรตลอดไป

11. ล่อด้วยงานดี ๆ

การเสนอด้วยงานดี ๆ รายได้งาม เป็นกลอุบายสำคัญในการดึงดูดใจเด็กวัยรุ่น แคมการสัมภาษณ์ก่อนรับทำงาน ก็จะมีนัด ณ สถานที่ที่ไม่เปิดเผย ยิ่งการลงโฆษณา ก็ทำแบบลับ ๆ ล่อ ๆ คือไม่มีการลงตำแหน่ง หรือรายละเอียดของผู้จ้างงานให้ชัดเจน บอกเพียงผู้ไปรษณีย์ หรือให้ติดต่อเท่านั้น

จิราภา ชื่นชมจิตต์ (2542, น. 20) ได้แบ่งลักษณะของการกระทำทารุณกรรมทางเพศ คือ

1. การกระทำทารุณกรรมทางเพศต่อเด็กโดยใช้กำลัง

กรณีนี้ผู้กระทำมักจะกระทำเพียงครั้งเดียวหรือจำนวนน้อยครั้ง เด็กผู้เคราะห์ร้ายมักเป็นเด็กหญิงอายุประมาณ 8-10 ปี รวมทั้งเด็กอาจจะอายุน้อยกว่านี้ได้ ซึ่งการทารุณกรรมทางเพศในกรณีนี้มักจะมีอาการบาดเจ็บมาก จนกระทั่งถึงพิการได้ อาการที่ปรากฏชัด เช่น มีการฉีกขาดของช่องคลอดจนถึงทวารหนัก บางรายยังมีการติดเชื้อซ้ำซ้อน จนต้องตัดมดลูกทิ้ง ทำให้สูญเสียความสามารถในการมีบุตรไปได้

2. การมีความสัมพันธ์ทางเพศกับเด็กเป็นระยะเวลานาน

ซึ่งจะพบบ่อยครั้งกว่ากรณีแรก พบว่าเฉลี่ยแล้วเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ 9 ใน 10 ราย จะเกิดในกรณีนี้ ผู้เคราะห์ร้ายมักจะเป็นเด็กโตก่อนเข้าวัยรุ่น หรือวัยรุ่นตอนต้น ผู้กระทำทารุณกรรมทางเพศมักจะเป็นบุคคลที่เด็กคุ้นเคย อาจจะเป็น พ่อ พ่อเลี้ยง พี่ น้อง ญาติ เพื่อนบ้าน เป็นต้น ซึ่งจะมีความสัมพันธ์ทางเพศกันในระยะเวลานาน บางรายอาจจะเป็นปี เด็กมักจะไม่

พูดถึงเรื่องนี้เลย เด็กบางรายอาจจะได้รับสิ่งของหรือสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กพอใจ จากการที่ยอมมีความสัมพันธ์ทางเพศกับผู้กระทำ หรือบางรายอาจจะถูกผู้กระทำข่มขู่ไม่ให้เล่าความจริง

3. งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

อารญา พงษ์โชติ (2549) ศึกษาแนวทางการป้องกันปัญหาภัยข่มขืนบนรถรับจ้างสาธารณะ (TAXI) กลุ่มตัวอย่าง คือผู้ใช้บริการรถรับจ้างสาธารณะในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 100 ราย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุในช่วง 21-30 ปี ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา เหตุผลที่ใช้บริการรถแท็กซี่ คือ ใช้บริการในเวลาเร่งรีบหรือเวลาเร่งด่วน เวลาที่ใช้บริการอยู่ระหว่าง 06.00-12.00 น. และเวลา 18.00-24.00 น. ด้านความคิดเห็นพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับสูงโดยเฉพาะ ในด้านการตรวจสอบเส้นทางมากที่สุด โดยให้ความสำคัญกับการใช้บริการว่า ถ้าสังเกตมีสถานการณ์ไม่ดีควรจะแจ้งโทรศัพท์ถึงเพื่อนที่เป็นตำรวจ โดยพูดว่าขอสาธยายตำรวจและอ้ายยศ ชื่อ โดยขอปิดเส้นทางที่รถกำลังมุ่งหน้าไป ความคิดเห็นต่อมาตรการ การป้องกันภัยข่มขืน พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับมาตรการของรัฐ โดยควรมีการบังคับใช้บทลงโทษกับผู้กระทำผิดต่อผู้โดยสารอย่างจริงจัง ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนานโยบายป้องกันปัญหาภัยข่มขืน พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนมากที่สุด โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายป้องกันภัยข่มขืน ผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าควรมีแนวทางและมาตรการเพื่อการป้องกันภัยข่มขืน ที่จะเกิดขึ้น โดยให้ภาครัฐเข้ามาทำการตรวจสอบประวัติผู้ขับขี่รถแท็กซี่สาธารณะ มีการตรวจในจุดเสี่ยงต่าง ๆ ให้มีลูกกรงกั้นระหว่างผู้ขับขี่และผู้โดยสาร และกำหนดบทลงโทษให้หนักและรุนแรงขึ้น

ลดาวัลย์ รุ่งเรืองพัฒนา (2548) ศึกษาพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการตกเป็นเหยื่อข่มขืนของวัยรุ่นหญิง ในสยามแควร์ พบว่า พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการตกเป็นเหยื่อข่มขืนของวัยรุ่นหญิง อยู่ในระดับปฏิบัติมาก โดยวัยรุ่นหญิงในสยามแควร์ที่อยู่ช่วงเวลา ที่เสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อข่มขืนกระทำชำเราแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการถูกข่มขืนกระทำชำเราไม่แตกต่างกัน ส่วนวัยรุ่นหญิงในสยามแควร์ที่อยู่ในสถานที่เสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อข่มขืนกระทำชำเราแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการถูกข่มขืนกระทำชำเราแตกต่างกัน การที่วัยรุ่นหญิงอยู่ในสถานที่เปลี่ยวจะมีพฤติกรรมการป้องกันตนเอง จากการถูกข่มขืนกระทำชำเราสูงกว่าวัยรุ่นหญิงที่อยู่ในบ้านของคนใกล้ชิด วัยรุ่นหญิงในสยามแควร์ที่อยู่ในสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อข่มขืนกระทำชำเราแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการป้องกัน

กันตนเองจากการถูกข่มขืนกระทำชำเราแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการถูกข่มขืนกระทำชำเราไม่แตกต่างกัน

อนุพงศ์ คำมา (2548) ศึกษาเรื่องผู้ปกครองที่ใช้แอลกอฮอล์ กับการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กหญิง พบว่ากลุ่มเด็กหญิงที่มีผู้ปกครองที่มีประวัติการใช้แอลกอฮอล์มีโอกาสเกิดการถูกล่วงละเมิดทางเพศมากกว่ากลุ่มเด็กที่ผู้ปกครองไม่มีประวัติการใช้แอลกอฮอล์ คิดเป็น 5.39 เท่า นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กหญิงที่มีผลการศึกษาไม่ค่อยดี ประกอบกับต้องอาศัยอยู่กับผู้ปกครองที่ไม่ใช่บิดาหรือมารดาของตนเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ ผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่ำ ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปหรือเกษตรกร ลักษณะของห้องนอนที่ไม่เป็นสัดส่วนมิดชิด เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็ก

อาภาภรณ์ พิสุทธิจักรวาท (2546) ศึกษามาตรการที่ชุมชนและสังคมใช้ในการป้องกันอาชญากรรมทางเพศ พบว่า ทักษะของคนในชุมชนต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ปัจจุบันการล่วงเกินทางเพศมีจำนวนมากขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องที่ผิดศีลธรรม อีกทั้งยังสามารถเกิดขึ้นในชุมชนเมื่อใดก็ได้ โดยอาชญากรอาจจะเป็นคนในครอบครัวหรือคนที่คุ้นเคยก็ได้ ซึ่งสาเหตุที่มีการล่วงเกินทางเพศเกิดขึ้น อาจเกิดจาก การแต่งกาย ท่าทาง คำพูดของเหยื่อ สภาพแวดล้อม หรือสถานที่บางที่ในชุมชน เช่น ที่มีมื่อ เปลี่ยว รกร้าง อาคารเก่าที่ไม่มีผู้อยู่อาศัย ฯลฯ รวมทั้งสาเหตุจากความผิดปกติทางจิต การไม่รู้จักระบบยังงัยของตัวอาชญากร และจากการศึกษาพบว่า ในชุมชนที่มีการล่วงเกินทางเพศโดยผู้มีอิทธิพลในชุมชนหรือบุคคลที่ได้รับการยอมรับนับถือจากคนในชุมชน เหยื่อจะได้รับผลกระทบทางด้านจิตใจเป็นอย่างมาก และถูกซ้ำเติมจากคนในชุมชน โดยเหยื่อจะถูกมองว่าตัวเหยื่อเองเป็นเหตุที่ทำให้เกิดเรื่องดังกล่าวขึ้น และไม่มีใครเชื่อในเรื่องที่เหยื่อเล่า ส่วนมาตรการที่ชุมชนใช้ในการป้องกัน และแก้ไขพฤติกรรมของอาชญากรทางเพศพบว่าส่วนใหญ่ จะเป็นการวิพากษ์วิจารณ์ถึงสาเหตุที่เกิดขึ้น ซึ่งภายหลังจากที่มีเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้น ก็มีการติดตั้งไฟบริเวณถนนหรือที่เปลี่ยว มืด แต่ชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่มีการจัดเวรยามรักษาความปลอดภัยในชุมชน มีการสอนวิธีการป้องกันตัวให้กับสมาชิกในชุมชนและเมื่อมีบุคคลที่น่าสงสัยเข้ามาในชุมชน จะมีการพูดคุยหรือบอกเตือนให้คนในชุมชนรู้ ชุมชนของประชากรส่วนใหญ่ ผู้กระทำผิดยังอยู่ในชุมชน ซึ่งวิธีการที่คนในชุมชนปฏิบัติกับอาชญากรทางเพศและครอบครัวของอาชญากร คือ ไม่คบค้าสมาคมด้วย แต่จะคอยดูพฤติกรรมอยู่ห่าง ๆ ว่าทำอะไรอยู่ มาตรการที่ชุมชนใช้ในการป้องกันในปัจจุบัน เป็นการป้องกันแบบเฉพาะหน้า แต่ไม่มีความยั่งยืน เนื่องจากคนในชุมชนขาดความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งขาดทรัพยากรที่จะนำมาใช้ในการป้องกันหรือในบางชุมชนมีทรัพยากรแต่ไม่รู้จะนำไปใช้ยังงัย จึงจำเป็นอย่างย้งที่ภาครัฐจะต้องเข้ามาให้ความช่วยเหลือ โดยให้คนในชุมชนรับรู้และเข้าใจถึงปัญหาที่แท้จริงเสียก่อน เพื่อให้คนในชุมชน

เกิดความตระหนัก และรับรู้ว่ามีปัญหานั้นได้เกิดขึ้นจริงและมีจริง โดยดึงทรัพยากรจากภาครัฐที่มีอยู่แล้วมาให้ความรู้ความเข้าใจกับคนในชุมชน เช่น กรมสุขภาพจิต สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นต้น เพราะคนในชุมชนไม่สามารถจะเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นได้เอง รวมทั้งไม่สามารถที่จะสร้างระบบ หรือกลไกในการป้องกันชุมชนของตนเองได้ จึงจำเป็นที่ภาครัฐจะต้องเข้าไปสร้างให้ไปทำให้คนในชุมชนเห็นเป็นตัวอย่าง

จักร์ พันธุ์เพชร (2545) ศึกษาการข่มขืนกระทำชำเราจากบุคคลภายในครอบครัว พบว่า ผู้กระทำจะมีบุคลิกภาพและพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีอำนาจเหนือกว่าทำให้สมาชิกในครอบครัวเกรงกลัว รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำกับผู้ถูกกระทำจะมีสองลักษณะ คือ ปกติค่อนข้างไปทางลบในกลุ่มที่มีความสัมพันธ์ทางสายโลหิต กับปกติค่อนข้างไปทางบวกในกลุ่มที่ไม่มี ความสัมพันธ์ทางสายโลหิต ความสัมพันธ์ทั้งสองรูปแบบจะนำไปสู่ความสับสนในพฤติกรรม การล่วงละเมิดทางเพศ เช่น การใช้คำพูดและการใช้สายตาที่มึนๆ การโอบกอด สัมผัสร่างกาย จูบ เหยอวัยวะเพศ และบุคคลที่เกี่ยวข้องมักไม่เชื่อในสิ่งที่ได้รับการบอกเล่า ทำให้ผู้ถูกกระทำไม่กล้าเล่าให้ใครฟังอีก หรือไม่ก็เชื่อตามที่เกี่ยวข้องบอกว่า สิ่งที่ถูกกระทำมิได้เป็นการแสดงถึงการล่วงละเมิดทางเพศ กระบวนการข่มขืนการกระทำชำเราจึงสามารถดำเนินต่อไปได้

สาเหตุการข่มขืนกระทำชำเรา ในส่วนของผู้กระทำแยกพิจารณาออกเป็น 2 สาเหตุคือ ปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายใน กล่าวคือ ปัจจัยภายนอก คือ มาจากครอบครัวที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจ อาศัยอยู่ในบ้านที่คับแคบ ใช้ห้องนอนร่วมกัน ในแหล่งชุมชนแออัดที่สภาพสังคมขาดบรรทัดฐานที่ถูกต้อง วีดีโอ หนังสือ หรือรูปภาพเป็นปัจจัยกระตุ้นที่นำไปสู่การข่มขืน แม้ในครอบครัวที่มีฐานะยากจน ก็จะแสวงหาภาพในหนังสือพิมพ์และปฏิทินที่เป็นรูปผู้หญิงยั่วเย้ากามารมณ์ เมื่อดื่มสุราหรือเสพสารเสพติดร่วมกัน โอกาสที่เอื้อทำให้การข่มขืนกระทำชำเราเป็นสิ่งที่เกิดได้ไม่ยาก

ปัจจัยภายในไม่ว่าจากความต้องการมีเพศสัมพันธ์ในปริมาณ หรือในแง่คุณภาพทำให้เป็นได้ทั้งสาเหตุนำไปสู่และเป็นผลที่เกิดจากปัจจัยกระตุ้นภายนอก

ในส่วนของผู้กระทำจะเกิดความสับสนในพฤติกรรมนำว่าอยู่ในขอบเขตที่ต้องหรือไม่ การที่ผู้เกี่ยวข้องละเลยในพฤติกรรมนำที่มีการล่วงละเมิดทางเพศ ทำให้ผู้กระทำสามารถล่วงละเมิดต่อไปได้ ความไว้วางใจเป็นอีกสาเหตุหนึ่งในการสร้างโอกาสให้ผู้กระทำสามารถล่วงละเมิดทางเพศได้

จุฑารัตน์ เชื้ออำนวย (2544) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมทางเพศของผู้หญิงไทย พบว่า ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ ผู้กระทำผิดทางเพศส่วนใหญ่เป็นหนุ่มโสดที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำแต่มีงานทำเป็นกิจจะลักษณะ ระดับการศึกษาต่ำ ขาด

ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา ขาดความผูกพันกับบทบาทหน้าที่ทางสังคมของตนโดยเฉพาะใน
ฐานะบิดา ลุง/น้า ที่มีต่อบุตร/หลานสาว ในฐานะ “ผู้ชาย” และ “ผู้ใหญ่” ของสังคม

ปัจจัยด้านวัฒนธรรม พบว่า ผู้กระทำผิดได้รับวัฒนธรรมและค่านิยมทางสังคม
แบบชายเป็นใหญ่มาเป็นแบบแผนปฏิบัติ มีและใช้อำนาจที่อยู่เบื้องหลังบทบาทความเป็นชาย
กระทำต่อผู้หญิงอย่างไม่เท่าเทียมกันและปฏิบัติต่อหญิงราวกับทรัพย์สินที่ซื้อขายแลกเปลี่ยนและ
แบ่งปันแก่เพื่อนชายด้วยกัน

ด้านพฤติกรรม พบว่า กระบวนการขัดเกลาสู่ความเป็น “ตัวตน” ของผู้กระทำผิดทาง
เพศเหล่านี้มีความบกพร่อง ไม่สามารถควบคุมความต้องการและยับยั้งชั่งใจได้ มีการแสดง
พฤติกรรมส่อสันด้วยการเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับผู้หญิงหลายคน และบ้างก็กระทำผิดผ่าน “สุราและ
ยาเสพติด” ที่แปรสภาพสารเคมีภายในร่างกายไปจากปกติ

ด้านจิตใจ พบว่า ผู้กระทำผิดทางเพศมีความต้องการได้รับการตอบสนองแรงขับทาง
เพศสูง ขณะที่มีความรู้สึกยับยั้งชั่งใจต่อความผิดบาปที่กระทำในระดับต่ำ และขาดมูทิตาจิตต่อ
เหยื่ออาชญากรรม

กล่าวโดยสรุปได้ว่า “ผู้หญิง” กลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม
ทางเพศคือข่มขืนในสังคมไทย คือ กลุ่มเด็กหญิงแรกเริ่ม อายุระหว่าง 11-15 ปี ที่ป็นนักเรียน
นักศึกษา ถูกข่มขืนที่บ้านเพื่อนหรือคนรู้จัก โดยคนรัก เพื่อน หรือคนรู้จัก ในช่วงเวลา 22.01-02.00
น. ซึ่งผู้กระทำผิดทางเพศสนใจเด็กผู้หญิงที่มีรูปร่างหน้าตาดี (หุ่นดี-ขาวอวบ-ขาวสวย-หน้าอกใหญ่)
แต่งกายล่อแหลม (นุ่งสั้น-รัดรูป-เสื้อ/ชุดบาง-สายเดี่ยว/เกะอก) และไม่ระมัดระวังตัว (ยอมติดตาม
ไปด้วย-ใกล้ชิดสนิทสนม-เหยื่อมีอาการมึนเมา-ผ่านมาในที่เปลี่ยวตามลำพัง) ตามลำดับ

นาพันธ์ เลิศลัทธภรณ์ (2544) ศึกษาบทบาทของปัจเจกชนในการป้องกันอาชญากรรม
พบว่า บทบาทในการป้องกันอาชญากรรมของปัจเจกชนควรเริ่มด้วยการทำให้ครอบครัวของตน
เป็นครอบครัวที่สามารถผลิตประชากรที่ดีแก่สังคม ด้วยการฝึกฝนให้บุคคลในครอบครัวเป็นผู้มี
ระเบียบวินัย รู้จักและปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมาย นอกจากนี้
บทบาทของปัจเจกชนยังสามารถกระทำได้ในฐานะผู้ป้องกันมิให้เกิดการกระทำผิด โดยการดูแล
รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของครอบครัวก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ปัจเจกชนสามารถ
ทำการป้องกันด้วยตนเองได้

มรกต พุทธศุระ (2542) ได้ศึกษาเรื่องการป้องกันเกี่ยวกับการถูกล่วงละเมิดทางเพศ
นักเรียนชั้นประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า เด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศส่วนใหญ่อยู่
ในครอบครัวที่ไม่อบอุ่น สภาพครอบครัวแตกแยก เด็กมีครอบครัวใหม่ที่มีคนภายในครอบครัวที่ไม่
มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็ก เช่น บิดาเลี้ยง อา ลุง เป็นต้น ดังนั้นจึงทำให้เด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศ

ได้ง่าย สถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการถูกละเมิดทางเพศพบมากในครอบครัวที่ยากจน การเป็นอยู่ในครอบครัวอยู่ร่วมกัน ไม่มีการแยกเป็นสัดส่วน โอกาสเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศมีมาก เพราะเด็กรู้เห็นพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้อยู่ร่วมห้อง หากเด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศ เด็กไม่สามารถหนีไปไหนได้และมีปอยที่มารดาไม่สามารถช่วยเด็กได้ เพราะถูกข่มขู่ โรงเรียนไม่ได้กำหนดมาตรการกฎ ระเบียบการป้องกันนักเรียนจากการล่วงละเมิดทางเพศ และโรงเรียนไม่ได้มีการสอนในเรื่องนี้ แต่ได้แทรกไว้ในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ เนื่องจากทางโรงเรียนคิดว่าการที่จะสอนเรื่องนี้มีผลเสียมากกว่าผลดีและข้อจำกัดต่าง ๆ ที่ครูทำให้เกิดความยากลำบากถ้าจะมีการสอนเรื่องนี้ในโรงเรียน

ศุทธิณี สันตะบุตร (อ้างถึงใน สิริพร ตั้งชัยพัฒนา, 2545) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การทารุณกรรมต่อเด็ก” โดยเก็บข้อมูลจากหนังสือพิมพ์และจากผู้ให้บริการช่วยเหลือเด็ก ซึ่งผลสรุปจากการเก็บข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ ไทยรัฐ ระหว่างปี 2532-2535 พบว่า มีผู้กระทำจำนวน 101 ราย ผู้กระทำทารุณทางเพศต่อเด็กอายุสูงสุด 70 ปี และอายุต่ำสุด 15 ปี ส่วนผู้ถูกกระทำอายุสูงสุด 15 ปี และอายุน้อยที่สุด 2 ปี ความแตกต่างระหว่างอายุที่สูงที่สุดคือ 63 ปี และต่ำสุดคือ 1 ปี ผู้กระทำผิดส่วนใหญ่มีอาชีพขับรถจักรยานยนต์รับจ้าง เป็นนักเรียนและกลุ่มวัยรุ่น ความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำกับผู้ถูกกระทำมีความสัมพันธ์กันในฐานะครูกับศิษย์ ผู้ปกครองในครอบครัวและเครือญาติ คนใกล้ชิด มีจำนวนน้อยที่เป็นคนรู้จักกัน หรือไม่รู้จักกันมาก่อน สถานที่เกิดเหตุร้อยละ 26.44 เป็นที่เปลี่ยว ที่รับตาคน เช่น ห้องร่อน สวน ป่าอ้อย เป็นต้น รองลงมาเกิดเหตุในบ้านของเด็ก หรือบริเวณใกล้บ้านร้อยละ 21.84 และเกิดเหตุในโรงเรียนร้อยละ 19.54 นอกจากนี้ยังเกิดเหตุในบ้านพักของผู้กระทำทารุณกรรมต่อเด็ก และเหตุเกิดในโรงแรม มูลเหตุจูงใจในการกระทำทารุณกรรมต่อเด็กนั้น สาเหตุจากการเมาสุรา สถานการณ์เอื้ออำนวยให้ก่อคดี เงื่อนไขของความสัมพันธ์ที่เอื้ออำนวย เช่น พ่อกับลูก พ่อเลี้ยงกับลูกเลี้ยง ครูกับลูกศิษย์ เป็นต้น นอกจากนี้สื่อลามกก็เป็นปัจจัยที่สำคัญที่กระตุ้นให้ผู้กระทำเกิดความรู้สึกทางเพศและหาทางออกกับเด็ก

วิมณา ธรรมปริชา (2533) ได้ทำการศึกษา การคุกคามทางเพศ โดยสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายทั้งที่เป็นนักเรียน นักศึกษา ครูอาจารย์ ข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ เอกชน และถูกจ้างตามสถานประกอบการต่าง ๆ ที่อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานคร จำนวน 375 คน แบ่งเป็นเพศหญิง 307 คน และเพศชาย 68 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด มีประสบการณ์ถูกคุกคามทางเพศในฐานะผู้ถูกกระทำโดยตรง จำนวน 117 คน คิดเป็น 47.2% มีประสบการณ์ในฐานะที่รู้เห็นมาโดยตรง จำนวน 36 คน คิดเป็น 9.6% เคยได้รับทราบจากคำบอกเล่าของคนอื่นจำนวน 50 คน คิดเป็น 13.3% และพบว่าเพศหญิงจะมีประสบการณ์การถูกคุกคามทางเพศมากกว่าเพศชายและนักเรียน นักศึกษาจะเสี่ยงต่อการถูกคุกคามมากที่สุด นอกจากนั้น ในส่วนของคำถามปลายเปิด ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นว่า การคุกคามทางเพศมักเกิดขึ้นบ่อย

ๆ นอกสถานที่ทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามที่สาธารณะ เช่น ป้ายรถเมล์ ตามถนนหนทาง เป็นต้น โดยมักจะเกิดนอกเวลาทำงาน เช่น ช่วงเวลาของการเดินทางไปทำงานหรือกลับบ้าน เวลาเดินซื้อของ เป็นต้น และตัวผู้คุกคามมักจะเป็นคนที่ไม่รู้จัก

จากการทบทวนวรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพอสรุปเป็นภาพรวมของปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาได้ว่า กลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงต่อการตกเป็นเหยื่อคือ กลุ่มเด็กหญิงวัยรุ่นที่เป็นนักเรียน นักศึกษา อายุระหว่าง 11-15 ปี รองลงมาอายุระหว่าง 16-20 ปี มาจากครอบครัวที่บิดามารดาแยกทางกัน เป็นส่วนใหญ่ ความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่อบอุ่น มีฐานะยากจน พฤติกรรมการถูกล่วงละเมิดเกิดจากการแต่งกายล่อแหลม เช่น นุ่งสั้น, รัดรูป ไม่รู้จักระมัดระวังตัว เช่น ไปในสถานที่หรือสถานการณ์ที่มีความเสี่ยง มีลักษณะเปิดโอกาสให้ด้วยการยินยอมไปด้วย ให้ความสนทน

จึงนำปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มาเป็นกรอบแนวคิดทำการศึกษาด้วยการสำรวจกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนหญิงวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ทราบสภาพปัญหาและพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศของเด็กนักเรียนหญิงวัยรุ่นต่อไป

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

